

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

GRATIS!

Zij die nog dit jaar als lid tot de Vereeniging toetreden, ontvangen gratis het Koloniaal Weekblad over het laatste kwartaal van dit jaar (minimum contributie f 5.— 's jaars).

INHOUD: Gratis. — Hoofdbestuursvergadering. — Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië te 's-Gravenhage. — Comité: Nederland en Koloniën voor de Nederlandsche en Nederlandsch-Indische Handel en Industrie. — Hoe Ds. Stenhuis vervolgd is. — Siameesche Kunst en Hindu-Javaansche Kunst. — Indische Cultuurgeschiedenis. — Oud-Gouverneur Van Kempen vertelt... — „De P. C. Hoofd”. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlucht. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. — I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Het Baby-Litzet in Indië. — Nagekomen Berichten. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdelingen. — Mededeelingen. — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Met pensioen. — Adresveranderingen. — Van onze Adverteerders. — Bioscoopnieuws. — Mutatiestaat van 9 tot 16 November 1932.

Hoofdbestuursvergadering.

Het Hoofdbestuur zal vergaderen op Zaterdag 19 November e.k. te 1.30 in het gebouw der Vereeniging.

Punten van behandeling.

1. Opening.
2. Notulen (Zie K. W. 26 Mei 1932, No. 21).
3. Bezuinigingen:
  - a. Overzicht.
  - b. Koloniaal Weekblad.
  - c. Informatie-bureau.
  - d. Secretariaat.
4. Benoeming Adjunct Secretaris.
5. Wijziging Huishoudelijk Reglement.
6. Mededeelingen.
7. Rondvraag en sluiting.

De Algem. Secretaris,

VAN DER BRUGH.

N. B. De toelichting op de punten 3, 4 en 5 volgt. Bij verhindering plaatsvervangend verzocht.

Crisis-Steuncomité voor Nederl.-Indië.

te 's-Gravenhage.

Bijdragen voor bovengenoemd Comité en bestemd tot leniging van den nood, waarin in Indië vele landge-nooten en inheemschen, tengevolge van de econo-mische wereldcrisis, verkeerden, worden gaarne inge-wacht bij den Penningmeester van het Comité, giro No. 198000.

Ook op de giro-rekening No. 14574 van het Hoofdbestu-ur van de Vereeniging „Oost en West” kunnen voor hetzelfde doel gelden worden gestort of bijgeschreven.

Dat een ieder, naar zijn kunnen moge helpen! Ook kleine bijdragen zijn van harte welkom.

HET HOOFDBESTUUR.

Comité: Nederland en Koloniën voor de Neder-landsche en Nederlandsch-Indische Handel en Industrie.

Den Weledel Geboren heer R. Zuyderhoff, Voorzitter der Vereeniging Oost en West, Willem de Zwijgerlaan 4. Den Haag.

Wij hebben de eer u mede te deelen, dat door ons een Comité is samengesteld, dat de bevoor-dering onzer Nederlandsche belangen in N.O.I. en onzer Indische belangen in Nederland, ten doel heeft.

Het was onze meening, dat wij ons op de meest eenvoudige wijze moesten constitueeren, niet in den vorm van een ingewikkeld, maar als een klein, sterk comité van actie, bestaande uit enkele personen van goeden en ernstigen wil, om snel en practisch van voorlichting te kunnen dienen, daar waar dit noodig is.

Uitgezonderd mr. Kappeyne van de Coppello, die bereid is als rechtskundige ons van dienst te willen zijn, zijn zij die deel uitmaken van ons comité, menschen van practische indische ervaring. Wij zijn van meening, dat de voorlichtingen ge-heel gratis behooren te zijn, om de grootst mogelijke objectiviteit te kunnen betrachten.

Ons program luidt, kort samengevat, als volgt: Doel van het Comité is: *De handel en industrie in Nederland en Koloniën te helpen en te steunen*, door: Het geven van adviezen in het algemeen. In het bijzonder door het geven van adviezen aan *Nederlandsche industriëlen*, tot het verkrijgen van de voor hen juist en betrouwbare vertegenwoor-digers, en het aangeven van middelen ter controle op de behartiging hunner belangen in N.O.I.

Voor den handel hulp te verlenen in het tot stand brengen van verbindingen ter verkrijging van de voor ieder meest geschikte vertegenwoordigingen. *Industriëen* die zich willen vestigen in de kolo-niën, de noodige kennis en wetenschap te ver-schaffen.

Allen, die dit noodig hebben, in aanraking te brengen met de kennis en wetenschap, geboden door: *Het Koninklijk Koloniaal Instituut*, en daar-door mede te werken tot verkrijging van grootere bekendheid en populariteit van dit instituut.

Alle adviezen worden gratis gegeven.

Wanneer u sympathie hebt voor ons werk, zult u ons zeer verplichten, ons uwe meening en zoo mogelijk uwe adhaesiebetuiging te willen doen toe-komen.

Hoogachtend,

Het Comité,

K. v. d. VEER, Hoofd dagel. Adviezen Kon. Kol. Instituut.

J. Th. PETERS, Oud-Dir. N.V. voor-heen Reiss & Co.

H. L. TEVES, Adviseur Cultuur-Mijen.

C. H. ANDRÉ DE LA PORTE, Oud-Dir. Techn. Handel Mij. Merrem & la Porte.

Mr. N. J. C. KAPPEIJNE VAN DE COPPELLO, Adv. en Procureur.

J. W. ANKEL, Indisch Adviseur. Daniël Willinkplein 13, Amsterdam Zuid.

AMSTERDAM (Z.), 31 Oct. 1932.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”

Weimarstraat 63, Den Haag

Telefoon 332739

In de onmiddellijke nabijheid van de tramlijnen 3, 5 en 12

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste

eischen van hygiëne en comfort

Zwembaden • Kuipbaden • Stortbaden

Stoom- en heete Luchtbaden

Zeezout-, Dennen-, Koolzuur- e. a. Baden

— Waterbehandeling — 5167

Centraal Kamerverhuurkantoor

Noordeinde 18a. Telefoon 114224.

Uw raadsman bij HUUR en VERHUUR van GEMEUBILEERDE KAMERS en ÉTAGES.

Inschrijving, inlichting gratis. 5082

PRIVÉ DANSLES

5174

DANSINSTITUUT H. J. TIMMER
ARCHIMEDESSTR. 64. Tel. 337007. DEN HAAG

Boekhandel E. NOORDIJK
BANKA STRAAT 14a — DEN HAAG
Telefoon 111434 5388

ALLE SCHOOLBOEKEN

Romans • Leesgezelschappen • Bibliotheek
Schrijf- en Teekenbehoeften

Van der Linden's Woontechniek
Voor 't gedistingeerde Interieur

Meubelmakerij Behangerij Stoffeerdorij Verhuizingen
VAN DER LINDEN

J. S. BACH STRAAT 51 — UTRECHT

Fabriek OUDENRIJN 38 — Telefoon 14819
Vertegenwoordigers overal te ontbieden. 5162

Abonneert U op:

en

Adverteert in:

Het Katholieke Dagblad van
den Haag en Omstreken

DE RESIDENTIEBODE

TOREN STRAAT 27 — DEN HAAG

Telefoon 116120 5394

Wel, maar dat is ongelooflijk.

- Toch is het waar, man, je had het moeten lezen.
  - In onzen tijd zou zoo iets nooit gebeurd zijn. Het is meer dan erg. Ik begrijp niet wat die lui tegenwoordig bezielt.
  - Ja, maar nu maak je een groote fout, je weet te weinig van het huidige Indië, je blijft niet „bij“.
  - Hoe wil ik kerel. Een mailabonnement is mij vooral nu te duur.
  - Gelijk heb je, maar, er is tegenwoordig 'n bijna Indische courant in Den Haag. Abonneer je daarop.
- Dagelijks telegrammen en actueele artikelen.
Wekelijks een 4 pagina's groot bijblad „Overzeesche Gewesten“.

5074

„DE AVONDPOST“

MET OCHTENDEEDITIE

TEL. 116100*.

SPUI 39a.

Het Tropische middel „Toco-Tholin“

Een uitkomst voor elk huisgezin!

Bij Hoofd-, Kies-, Oor- en Keelpijn, Verkoudheid of Rheumatiek. Proefflacon à f 0.25. Eén druppel helpt reeds. **Onschadelijk zelfs voor kinderen.** (Wett. ged.). Bij Apothekers en Drogisten, of Toco-Tholin Centr., de Ruyterstraat 25. Bel op 112974. — Men weigere namaak!

5210

SPAART...

VOOR

UW

KINDEREN

BIJ DE

NUTSSPAARBANK

TE 'S-GRAVENHAGE

5132

Aan diegenen in Oost- en West-Indië die nog geen lid zijn onzer Vereeniging.

De Vereeniging „Oost en West“ onderhoudt den band tusschen Nederland en de Indië en tracht dien te versterken.

Zij bevordert de wederzijdsche belangen, zedelijke en stoffelijke.

Zij neemt stelling tegen invloeden die daarmede in strijd zijn.

Zij steunt alles wat strekken kan tot handhaving van het Rijksverband.

Leest het Orgaan, het „Koloniaal Weekblad“ en deelt ons Uwen wensch mede omtrent hetgeen, naar Uwe meening, door de Vereeniging en haar Orgaan alsnog zou kunnen worden verricht voor onze leden in Oost- en West-Indië.

Meldt U aan voor het lidmaatschap. (Adres Secretariaat: Korte Voorhout 6. Den Haag), of in Ned.-Indië bij den Hoofdvertegenwoordiger te Malang Bromostraat 9.

Hoe Ds. Stenhuis vervolgd is.

Een geschiedenis van onrecht, uit de oude doos.

Men schreef aan het „Afg. Hd'sbl.“: Er is in „Levensberichten van Zeeuwen“ de geschiedenis van een predikant opgenomen, die een zonderling licht werpt op onze rechtspleging der 18e eeuw, toen onze staatsinstellingen tengevolge van nepotisme en willekeur bedorven waren.

Beknopt verteld komt het hierop neer, dat een zekere ds. Renatus Stenhuis als proponent in 1736 te Liefkenshoek, de Scheldevesting, werd beroepen en gedurende zeventien jaren onberispelijk zijn evangeliebediening uitoefende; in 1742 overleed zijn echtgenoot, hem twee zoontjes nalatende.

Stenhuis voerde de administratie van de armen-goederen van Lillo en Liefkenshoek, maar in 1750 was er een kastekort van f700. Er was reeds f200 teruggestort en Stenhuis had voor het overige een bon in de plaats gelegd. Hij had méér dan het ontbrekende aan tractement tegoed, dat zonder noodzaak reeds lang was ingehouden. De zes leden van den kerkeraad vonden het goed, dat het tekort zou inderdiend worden, maar de twee gecommiteerden van Zeeland namen er geen genoegen mee en toen later nog geld was genomen uit de kas met schuldbriefje gedekt op onbetaald tractement, omdat hij broodsgebrek leed met zijn kinderen, kwam het Collegium Qualificatum, waarin vijanden van den predikant zaten, weer samen, en Stenhuis werd geschorst, naar de gevangenis gebracht en de eisch van den baljuw was... geeseling, verbanning, enz. en het vonnis was f1200 boete, ontzetting uit zijn ambt en vergiffenis smeeken voor de volle rechtbank (?), God en de Justitie. Het tractement, de huishuur enz. over twee jaar werden hem onthouden en bovendien nog betalen 200 dukatons voor kosten der gevangenschap. Een broer, predikant te St. Maartensdijk in het eiland Tholen, bood aan gedeeltelijk de kosten te voldoen, maar twee jaren verbleef de brave man te Lillo in de gevangenis, waar hij hard werd behandeld. Vervolgens, nadat al zijn hebben en houden was verkocht, werd de dominé geplaatst, reeds vrij bejaard zijnde, als „busschieter“ op een Oostindiëvaarder op f12 tractement per maand, om zoo het tekort in te winnen. De classis van Tholen moest in het gebeurde berusten, maar gaf hem een loffelijk getuigschrift. Ingeschreven als „busschieter“ op de monsterrol, werd hij in de constabelskamer geplaatst. Protest tegen het teekenen van een schuldbekentenis ad f180 voor uitrusting baatte niet. Op reis, aan de Kaap, in Indië werd hij goed behandeld; in Indië liet men hem tot predikant toe en hij vertrok met loffelijk getuigschrift; de gouverneur-generaal Mossel en de directeur Van de Parra zorgden voor terugzending in 1758 „met fatsoen en gemak“. Droevige thuiskomst, daar zijn kinderen, 12 en 15 jaar oud, door de diaconie te Liefkenshoek als koewachters waren verhuurd, tegen den wil van zijn verwanten, waaronder ds. Stenhuis te St. Maartensdijk en een andere broer, med. doctor en lector aan de hoogeschool te Groningen; in 1758 waren zij naar Indië gezonden als scheepsjongen à f7 per maand.

Veel wordt er verder niet van gezegd. De classis in Zeeland steunde hem heimelijk, maar gecommiteerde raden coupeerden alles; ongeveer in 1790 moet hij overleden zijn.

Siameesche Kunst en Hindu-Javaansche Kunst.

De voortgang in de wetenschap is een feit, dat niet nader aangeduid behoeft te worden, voor een bepaald terrein dient echter uitzondering gemaakt te worden en wel voor de archaeologie en de oude geschiedenis van Nederlandsch-Indië.

Aan deze voortschrijding hebben inzonderheid meegewerkt de Leidsche hoogleraar prof. dr. Krom, tevoren hoofd van den oudheidkundigen dienst in Nederlandsch-Indië; daarnaast moet zijn ambtgenoot, prof. dr. Vogel, genoemd worden, die uit hetzelfde, alleen Voor-Indische milieu stammende, het noodige er toe bijgedragen heeft door zijn oudheidkundige opsporingen en onderzoekingen in Britsch-Indië om wat dan in ons Indië gevonden en onderzocht is, nog begrijpelijker te maken en het verband tusschen beide landen ook vast te leggen.

Er zijn echter ook anderen, vreemdelingen, die aan deze materie meegearbeid hebben, waarvan ik in verband met het opschrift van dit opstel moet noemen prof. dr. Georges Coedès, die niet slechts vult specifiek Fransche analen als het bulletin de l'école française d'Extrême Orient, het bulletin Comm. Arch. Indo-Chine, maar ook de in het middelpunt van de Nederlandsche belangstelling staande bijdragen, uitgegeven door het Kon. Inst. voor Taal en Land en Volkenkunde v. N.I. gevestigd in Den Haag, Van Galensstraat 14, in welk gebouw tevens het Indisch Genootschap is te vinden, terwijl een prachtige bibliotheek van beide lichamen in dit gebouw ondergebracht is.

Iederen Woensdag Luchtmail naar Ned.-Indië!

Tot voor kort wisten wij zoo weinig van wat er in verre tijden zich op Java en Sumatra, om voorloopig maar bij de beide hoofdeilanden te blijven, zich afspeelde. Waren die volkeren en stammen, die men daar aantrof, toen Houtman en andere stoute zeevaarders autochtoon of hadden ze een oerbepvolking opgeslorpt of uitgeroeid of verjaagd elders heen. Het begon wel hier en daar te schemeren, toen in den loop der tijden men met allerlei bouwvallen in kennis kwam, inzonderheid op Java, die dan als Hindu-bouwwerken werden aanvaard zonder zich er veel verder mee te bemoeien. In dat opzicht is leerrijk wat Krom in zijn inleiding tot de Hindu-Javaansche kunst (deel I, hoofdstuk I), verteld. Langzamerhand werd het duidelijk, dat immigranten uit het Oosten neergestreken waren op Sumatra en Java, die hun eigen cultuur en beschaving hadden meegebracht en die van zich hebben laten uitgaan op hun omgeving. Dat intusschen zoo betrekkelijk weinig daarvan tot ons gekomen is, is naast bijzondere andere omstandigheden, vooral te wijten aan de „tropischen“ tand des tijds, waardoor wat van hout en stoffen en andere vergankelijke materialen vervaardigd was — ik gebruik hier nu eens Coedès' woorden uit zijn lezing, gehouden voor the Indian Society¹⁾ — voor goed verdwenen zijn en tenslotte slechts van steen of brons geheel dan wel geheel of ten deele geschonden tot ons kwam.

Niettegenstaande deze sterk-afwerende factoren is, dank zij schitterende synthese en analyse bereikt, dat veel verklaard is geworden uit een ver verleden, dat aanvankelijk als een door een tropischen regenbui versluierde oceaan, verborgen bleef.

Aan deze ontsluiting hebben, naast de hooger-genoemde hoogleraren en hen, die hun op het arbeidsveld voorafgingen, waaronder de onvergetelijke en onvergelykelijke prof. dr. Hendrik Kern, o.m. Coedès medegewerkt, een arbeid, die het gelukkige feit meebracht, om op verschillende terreinen in Oost-Azië verricht te worden, zoodat het vergelijkend materiaal voor hem zoo sprak. In dit verband moet ik echter zwijgen over zijn epigrafische verichtingen.²⁾

Voor ons zijn op dit oogenblik belangrijker zijn bevindingen op archaeologisch gebied met betrekking tot Siam zelve en dan nog alleen tot dat, wat aanrakingspunten geeft met onze Oost. In Siam verkeerde men tot voor kort niet in een bijzonder gunstigen toestand; voor 1925 kende men geen instituut zooals men in Nederlandsch-Indië kende, namelijk een oudheidkundigen dienst, die zich dus uitsluitend bezig hield met het opsporen, beschrijven, restaureeren van monumenten, gevonden opschriften in welken vorm dan ook, hetzij tegen wanden, hetzij op platen van welk materiaal ook, ontcijferden, althans trachten te ontcijferen. Nadien kwam in dat land nu een soortgelijke dienst tot stand, die natuurlijk door zijn prille jeugd niet dadelijk goed kon functionneeren en daarom vooralsnog de eerste jaren een beletsel vormde.

Onderzoekingen hebben uitgewezen, dat vanaf de 8ste eeuw de gehinduseerde Staten op het Zuidelijk deel van het Malakka-schiereiland tot aan den baai van Bandor, stonden onder de heerschappij van de Çailendras, zijnde een vorstengeslacht of vorstengeslachten, die toen en later over het Rijk reeds genoemde Crijwidjaja en in Midden-Java heerschten, later is die invloed doorgedropen tot Campá en Kamboja, te vinden in het thans door de Franschen bezeten Zuid-Oost-Aziatisch vasteland.

Daar zijn tempels gevonden in die landen, die uit dien invloed ontstaan zijn, doch niet alleen daar, doch ook in Siam zelf zijn gevonden dergelijke bouwwerken, zoo een tempel in Jaiya, die geen gelijkenis heeft met enig ander bouwwerk uit het land, zoo vertoont het grondplan van Wat Keo gelijkenis met die van de in de nabij Djogjakarta gelegen Tjandi Kalasan, terwijl de versiering overeenkomt met die van Kam-tempels.

De Tjandi Kalasan behoort tot z.g.n. Buddha-heiligdommen en dat in Jaiya zal het ook wel zijn en van Wat Keo gelet op de gelijkenis met het zoeven genoemd heiligdom van Kalasan evenzoo. Naast deze bouwwerken zijn er verder gevonden voorwerpen, alle op het Buddisme betrekking hebbende; zoo werd gevonden het navoigende:

a. bronzen beelden, voorstellende een aan een rooden lotusbloem herkenbaren boddhisatwa, genaamd Awalokiteswara; op de Indische tentoonstelling te Parijs was deze ook te zien, en dat in Oost-Siam opgegraven beeldje van Maitreya, de a.s. Buddha moeten van Java afkomstig zijn, waarmee de tastbare invloed der Çailendras bewezen is, al heeft die niet kunnen bereiken, dat hij tastbaar de Siameesche kunst heeft kunnen beïnvloeden, waaruit meer de Khmèr-architectuur en beeldhouwkunst geroepen zijn geworden.

Het neemt niet weg, dat zij die bekend zijn

SCHRÖDER
OP DE GROENMARKT DEN HAAG
TELEFOON 1-1-6-1-7-3 5322

ST. NICOLAAS!!

— ONZE —
MEUBELAFDEELING
BRENGT EEN ZÉÉR BIJZONDERE SORTERING IN:
DAMES- EN HEEREN FAUTEUILS
— VANAF f 9.90 —

MASSIEF EIKEN- EN GEPOLITOERDE
BIJZETTAFELS - LEESLAMPEN ENZ.
VROEGTIJDIGE BESTELLING VAN
KINDERMEUBELN
IN KLEUR NAAR KEUZE GELAKT IS GEWENSCHT
**VERDER: WOLLEN- EN DONS-
DEKENS, REIS- EN AUTOPLAIDS**

met het Buddhisme in zijn uitingen zoowel in Java voornamelijk gelijk die ons zijn nagelaten, alsmede die van Voor-Indië, in wat ons in Siam geboden wordt of nog zal geboden worden, want er is geen twijfel of de Oudheidkundige dienst zal veel voor den dag brengen, een dankbaar nader studie-veld zullen brengen.

Mr. Drs. P. A. F. BLOM.

1) Bijz. 3 van den overdruk van den door den heer Lafeber uit Indian Art. and letters vertaalde weergave der lezing in Nederlandsch-Indië oud en nieuw, 17e jrg. afl. 1 en aangeboden door het genootschap Nederland-Siam.

2) Ik denk aan zijn studie over de Maleische inscripties van het Cridwidjaja, waar tegenwoordig Palembang te vinden is, waarover R. Kern in de bijdragen van 1931 geschreven heeft, terwijl Coedès studies in het Bulletin de l'école, enz., bij verkorting met B.E.F.E.O., zijn opgenomen, deel XXX, 1930.

Indische Cultuurgeschiedenis.

Het is een verschijnsel, dat tot verheugenis aanleiding geeft als er belangstelling gaande is voor een terrein, dat voor degenen, die het meest aangaat, tot nog toe vrijwel gesloten was; ik heb het oog op de cultuurgeschiedenis van den Indischen Archipel.

Deze belangstelling demonstreerde zich het eerst bij een Nederlandsche doctoranda in de Nederlandsche letteren, die als echtgenoot van een Regeerings-ambtenaar in Nederlandsch-Indië vertoefde: mevrouw Fruin-Mees, die in haar twee deeltjes met fraaie platen voorzien, een tiental jaren geleden althans een gedeelte van onze Oost onder den loup nam en ons de geschiedenis van Java en wel oude geschiedenis onder den titel van het Hindutijdperk voorlegde, terwijl zij een tweede deeltje over de Mohammedaansche rijken tot aan de bevestiging van de macht der Kompagnie liet volgen. Wat na dien volgde namelijk koloniale geschiedenis heeft zij niet aangesneden, hoorde trouwens ook niet bij wat de schrijfster zich zelf tot opdracht gegeven had.

Een belangrijke stap was het toen het professoraat eerst als buitengewoon, later als gewoon in de oude geschiedenis en de archaeologie van Nederlandsch-Indië aan de Rijks Universiteit te Leiden werd ingesteld, en toen het oud-hoofd van den Oudheidkundigen Dienst van Nederlandsch-Indië, dr. N. J. Krom als hoogleraar zijn intree deed. Niet lang daarna verscheen zijn standaardwerk over Hindu-Javaansche geschiedenis, waarvan in 1932 een tweede druk beleefd werd, terwijl daarnaast de kunstgeschiedenis van Nederlandsch-Indië in drie deelen evenzoo van zijn hand het licht zag. Het eerste werk werd uitgegeven door het Koninklijk Instituut voor Taal en Land en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië te 's-Gravenhage, terwijl in de Bijdragen van dit Instituut verschillende geleerden de aandacht wisten te trekken door hun opstellen waarvan de materie op dit terrein ligt en onder hen neemt de Dr. in de Indonesische letteren Stutterheim geen onbelangrijke plaats in. Dat van zijn hand nu uitkomt een werk over Indische cultuurgeschiedenis zal voor hem, die kennis heeft genomen van wat Stutterheim heeft gepubliceerd, geen onverwacht feit zijn. In drie deeltjes verschijnt het, in Juni 1932 kwam het eerste, geheeten de Hindu's, dat ik evenzoo bespreek; thans ligt het tweede: het Hinduïsme in den Archipel voor mij, terwijl het derde: De Islam en zijn komst op den Archipel ter perse is bij de uitgeverij N.V. J. B. Wolters, die de taak der publicatie ter hand genomen heeft en welk werk getuigt van kun-

nen, de wijze van uitvoering, ook der afbeeldingen kan niet anders dan keurig heeten; de prijs bedraagt ingenaaid f 2,50 en f 2,85 gebonden.

Gelijk de schrijver in de inleiding aangeeft, is dit werk bestemd voor de leerlingen der Algemeene Middelbare School (Oostersche richting) te Soerakarta en zegt hij: „het is voor onze leerlingen nu eenmaal Vaderlandsche Geschiedenis (daarmee doelt de schrijver op de grootere uitgebreidheid dan van het eerste deeltje) en eischt als zoodanig een dieper gaande behandeling dan die van Indië. Dat voorts de gedeelten over de litteratuur en de beeldende kunst grooter zijn dan men zou verwachten, heeft zijn reden in het feit, dat deze op de Algemeene Middelbare School te Soerakarta een afzonderlijk leervak uitmaken — de leerlingen kunnen thans, naast het maken van aanvullende aantekeningen, met één leerboek volstaan. De voornaamste zaken uit deze hoofdtrekken vermeldde ik kort in het hoofdstuk der geschiedenis ten einde ze ook inhistorisch verband te toonen; hierdoor komen er nogal eens herhalingen voor, doch dat lijkt mij geen grooter bezwaar — integendeel." Ik ben nu van oordeel, dat ook buiten dien kring van leerlingen het voor menigeen belangwekkend genoeg is om kennis te nemen van deze materie, ik denk bijv. aan de cadetten, die aan de K. M. A. te Breda voor het Indisch Leger opgeleid worden, dan zou als aanvulling op het vak Land en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië, Indische cultuurgeschiedenis toch een welkome zijn en als straks het deeltje over Islam is verschenen, dan zal dit ook als aanvullende materie dienen kunnen bij het onderwijs in het vak Islam, wat ook d. t. pl. geschiedt.

Nu over den inhoud zelve, allereerst mededeeling over verschillende meeningen over bepaalde feiten komen in het werkje haast niet voor, trouwens hiervan zegt de schrijver zelf: „kleine afwijkingen van de in handboeken gebruikelijke voorstelling van zaken neem ik op grond van latere onderzoekingen voor mijn rekening"; dit is trouwens ook goed gezien, men kan zich niet gaan verliezen voor min of meer elementair onderwijs in critische beschouwingen over een bepaalde meening op grond van bepaalde uitkomsten of nieuwe vondsten wel of juist zijn of een bepaalde hypthese wel aanvaard kan worden.

Goed gezien was het om bij wijze van inleiding eens aan te geven, hoe Indonesië er uitzag, voordat er sprake was van eigenlijk Hindu-Javanisme; men voelt hieruit al, dat de hoofdschotel van het thema gaat over het eiland Java, want noch van de groote Soenda-eilanden buiten Sumatra en Java om, noch van de kleine Soenda-eilanden weet men veel af; wat men zelfs het naast aan Java dacht gebonden, het eiland Bali heeft weinig uit het verleden voor ons nagelaten, tenminste tot op heden.

De wijze waarop men denkt, dat de Hindu-cultuur binnen onze Oost terecht gekomen is, geeft aanleiding tot verschillende bespiegelingen, waarbij het mogelijk is, dat er inderdaad immigratie op groote schaal, op Java en Sumatra en ook Bali terecht gekomen zijn, hetzij uit Achter-Indië of uit Voor-Indië? dan wel slechts zooals bij de opkomst van den Islam in den Archipel gebleken is, zuiver vreedzame kooplieden de cultuur meebrachten; het best zoolang wij nog niet genoegzaam hierover weten, maar geen verder hoofdbrekens aan de zaak wijden en rustig de feiten aanvaarden zooals wij die weten. Nu wordt in het handboek Indonesië gedurende het Hinduïsme behandeld, te beginnen met de geschiedenis, die, de lezer verwacht zulks al, daar ik hem gewaarschuwd heb, voor het grootendeel op Java betrekking heeft, terwijl van de andere eilanden niet al te veel mede te deelen valt; na de geschiedenis komt de maatschappij en dan de godsdienst van zeer veel belang, omdat het ciwaïsme vreedzaam naast het buddhisme voorkwam, terwijl ten slotte iets bijzonders was de vorsten-cultus, zich demonstreerende in een Indonesischen voorouderdienst in Hinduïstischen vorm: in de overgebleven gebouwen vindt men de beelden der vorsten als godheid afgebeeld, de meeste waren wishnu-beelden dan ook wel wishnu-beelden met ciwa-kenmerken vermengd, dus een dualisme, terwijl de echtgenooten zich als de çaktis = voortbewegende macht, van den vorst lieten bijzetten, zoo man dus zoo vrouw. Voorts wordt de litteratuur en de beeldende kunst onder de loup genomen, waarmee het 2e deeltje een einde neemt. Wie kennis heeft gemaakt met dit specifiek voor Nederlandsch-Indië zoo interessant deeltje zal straks als de schrijver hem gaat voortoveren, wat de Hindu's voor menschen waren, die daar die cultuur zoo al-oud, megedragen hadden van ver opgaande in het grijze verleden, toen de Ganges (Gangá) en Indus (Sindhu) voor hen nog geen rivieren waren en zij van uit Pamir, het dak der wereld of Iran zijn komen afzakken om na hevige gevechten en langdurigen strijd — die het leven tot het Mahabharata o.m. gaf — de landen aan de zuidelijke helling van het Himalaya-gebergte hadden veroverd. Dan gaat het leven, die schitterende beschaving waarvan de dekmantel slechts langzamerhand is afgenomen en die eerst in de 19e eeuw voor de eerste maal recht duidelijk aan ons is voorgelegd en waarin onze groote Hendrik Kern als een lichtende zuil uit Leiden voorging en Europa verbaasd deed staan van het grootsche licht dat van hem uitging, grootmeester van het Buddhisme noemde Winternitz hem, hij was meer, hij was een van die zeldzame naturen, die grootmeester in alles was. En van die beschaving van dat volk kan men nu een weerglans vinden in dit werkje van Stutterheim en als het in veler handen komt, dan

zal daarmee een goed en groot werk gedaan worden, ware beschaving ook uit het verleden kenmerkt zich door die uitingen, die een fijne geest verraden en het volk, dat dat had, was dat der Ariërs, onze stamverwanten, die niet zooals wij naar het Noorden (?) afmarcheerden, maar naar het Zuiden om ten slotte in de vlakke van Ganges en Indus terecht te komen.

Mr. Drs. P. A. F. BLOM.

Oud-Gouverneur Van Kempen vertelt....

De economische verhouding tusschen
Ned erland en Indië.

De bestuurshervorming.

Het is bijna een vol jaar geleden, dat ik u schreef over het aftreden van den oud-gouverneur van Sumatra's Oostkust, den heer Van Kempen, als Kamerlid. Daarbij zette ik uiteen, hoe tragisch het was, dat daarmee, na zoo korten tijd, voorloopig ten minste, een einde kwam aan een politieke loopbaan, die voor de toekomst nog veel had kunnen brengen.

Niemand kon toen bevroeden, dat dit voorbehoud van het voorloopige, reeds zoo spoedig achterhaald zou worden. En wie, zooals schrijver dezes, juist dezer dagen onzen oud-gouverneur weer zoo flink en krachtig door Den Haag zag wandelen, kan te nauwernood gelooven, dat deze candidaat voor het Kamerlidmaatschap nog betrekkelijk zoo kort geleden, zoo ernstig ongesteld is geweest, dat hij voor zijn zetel moest bedanken.

Onvoorziene omstandigheden buitengesloten kunt gij er bovendien op rekenen dat de heer Van Kempen in de Kamer zal terugkeeren, waar hij reeds dadelijk een belangrijke plaats in zijn fractie heeft ingenomen, welke positie bij zijn herkiezing stellig belangrijk versterkt zal worden. Door den Afdelingsraad werd de heer Van Kempen als no. 1 op de lijst aanbevolen en al werd deze aanbeveling niet dadelijk overgenomen, er wordt momenteel zoo krachtig voor dezen candidaat gewerkt, dat de uitslag te nauwernood twijfelachtig schijnt.

Een paar dagen geleden verscheen eene aanbeveling geteekend door een groot aantal kopstukken van de Liberale Partij, terwijl juist heden een tweede circulaire werd rondgezonden, waarin vooral ook door oud-Indischmannen een beroep op de leden van den Vrijheidsbond wordt gedaan om den heer Van Kempen als no. 1 op de Haagsche lijst te plaatsen, omdat hij bij de stembus zonder twijfel duizenden liberale oud-Indischgasten, die tot nu toe onverschillig stonden tegenover het streven der partij, aan haar zijde zal brengen. Onder de oud-Indischmannen zijn o.a. Jelgerhuis Swildens, Harloff, Kies, Engelenberg, Blackstone en tal van andere bekende namen uit de Indische politiek. Met dien steun en dien van den voorzitter, mr. Fock, en den fractie-leider mr. Knottenbelt, schijnt de uitslag weinig twijfelachtig, vooral in een stad als Den Haag, waar de oud-Indischgasten bij de verkiezingen een zeer belangrijke rol kunnen spelen.

Bovendien spreekt ook tot vele anderen het feit, dat in den heer Van Kempen de liberale fractie weer een Indisch specialiteit in de Tweede Kamer zal brengen, die daar stellig niet gemist kan worden. Het Alg. Handelsblad publiceerde juist hedenavond het verslag van een onderhoud van zijn R.-correspondent met den heer Van Kempen, waarin deze zijn inzichten gaf over enkele vraagstukken van groot actueel belang.

Daarbij kwam vanzelf als eerste vraag aan de orde: de huidige financiële en economische moeilijkheden en de wijze waarop de Indische Overheid poogt de touwtjes aan elkaar te knopen. De heer Van Kempen herinnerde daarbij aan de ervaring in bezuiniging, die hij in 1921 als resident van de Zuider- en Oostafdeeling, onder het bewind van den heer Fock als Landvoogd had opgedaan, die daarbij door zijn stuwende kracht al zijn medewerkers als het ware had geëlectriceerd. Wat den tegenwoordigen gang van zaken betreft, meende hij wel te mogen zeggen, dat men, wat b.v. uit de begroting blijkt, in Indië ongetwijfeld op den goeden weg is. De Indische Regeering wil blijkbaar de tering naar de nering zetten. Wat het doordringen van dit besef in de bestuurskringen betreft, betreurde hij het achterwege blijven der Bestuursconferenties, die daarvoor zoo bij uitstek geschikt waren.

Intusschen verklaarde hij wel zeer sterk den indruk te hebben, dat er ten aanzien van het financieel beleid in groote trekken, reden tot instemming bestaat. Er wordt naar belangrijke inkrimping der

MAAS HOTEL - ROTTERDAM

BOOMPJES 19 — Tel. 27191-27192

80 geheel gerestaureerde kamers, 26 badkamers. Billardzaal. Schitterend uitzicht op de Maas. Gerenommeerde rijsttafel.

Speciale reducties voor langer verblijf. Matige prijzen.

Directie: M. A. E. FICKARTZ.

5201

Surinaamsch Handelskantoor

Laan v. Nieuw Oost Indië No. 78, 's-Gravenhage
Directeur H. J. Wolff

Neemt orders op voor:

- 1o diverse soorten Madeira stoelen, tafels, mandenwerk, hand- en borduurwerk;
- 2o diverse kwaliteiten wijnen in kleine vaatjes en flesschen;
- 3o Japansche matten en huisversieringen;
- 4o Weener houten en gebogen meubelen van Gebrs. Thonet;
- 5o Diverse soorten ijzeren en houten ledikanten, matrassen, kussens, gewatteerde dekens, lakens, kussensloopen, spreien;
- 6o Alle artikelen en voorwerpen uit de West;
- 7o Verschafft alle inlichtingen op elk gebied Suriname betreffende. 5205

DANSINSTITUUT

P. WILDSCHUT

KROMME NIEUWE GRACHT 48 — TELEF. 16079

UTRECHT

5165

Een boterham met

HENSING'S ROOMBOTER

is een ware lekkernij.

Belegt ze nu nog met

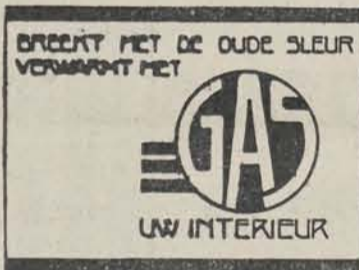
HENSING'S KAAS

of

FIJNE VLEESCHWAREN

en U hebt het toppunt van smakelijkheid.

M. HENSING, Van Hoytemastraat 113. Telefoon 775284. 5327

512:

Paedologisch Instituut

VALERIUSPLEIN 11 AMSTERDAM

INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS.

Geeft na 4-8 weken observatie paedagogisch advies aan ouders of voogden omtrent geplaatste pupillen.

Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK.

Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST. Verpleeggeld f 3.50 — f 4.50 per dag. 5108

Het lokaal voor Wek. Publ. Veilingen LEIDSCHERGRACHT 76, AMSTERDAM

is een vertrouwde, reeds 30 jaren bestaande Inrichting, voor den verkoop van

Nette Inboedel en Kleeding

TELEFOON 49900

546:

W. J. GERDING & Co.

Makelaars

Zoonoodig verkoop en afrekening binnen één week

FIRMA LAÏET EN JANSSEN - UTRECHT

KLEERMAKERIJ

5166

KEISTRAAT 5 — TELEFOON 10418

Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West”

— Coupeursbezoek door geheel Nederland —

WESSELING & Co.

ACCOUNTANCY EN BELASTINGZAKEN

LEIDEN - ST. AAGTENSTRAAT (h. Steenstr.)

TELEF. 2092

5635

uitgaven gestreefd, zonder daarbij de grondslagen der vitale organismen aan te tasten. Men voert bij wijze van spreken een politiek van insnoeren en niet van afsnoeren.

Natuurlijk moet men daarvoor op allerlei besnoeien, dat op zich zelf nuttig is, maar waarvoor men, hoe jammer ook, in moeilijke tijden niet die royaliteit aan den dag mag leggen, als wanneer het allemaal botertje tot den boom is.

Wat de in sommige kringen gepropageerde gedachte van nog meer besparing op leger en vloot betreft, waarschuwd de heer Van Kempen om toch niet te vergeten, dat er een bepaalde grens is, die men niet overschrijden kan. Zoowel voor de nakoming van onze neutraliteitsplichten als voor de handhaving van de binnenlandsche orde en rust. Uit een bezuinigingsoogpunt voelde spr. er wel voor om in enkele deelen der Buitengewesten de weermacht meer dan tot dusverre voor het verrichten van het grovere politiewerk aan te wenden, waardoor de politieorganisatie hier en daar niet onbelangrijk kan worden ingekrompen.

Wat de z.g. „indianiseering” als bezuinigingsmiddel betreft, meent de heer Van Kempen dat het van zelf sprekend is, dat men meer en meer dien kant uitgaat. Als men zich er rekenschap van geeft, hoe dit proces is ingeleid met heel ons streven om de inheemsche krachten door onderwijs, opvoeding, enz., tot grooter ontwikkeling te brengen, dan ligt dit voor de hand.

Het ligt trouwens volkomen in de lijn van de nieuwe Staatsorde, waarvoor wij al van 1903 de grondslagen gelegd hebben. Naar de mate van hun kunde en kennis moet men de inheemschen meer en meer betrekken in het besturen van Indië in al zijn geledingen. Spr. noemde het dan ook een juiste politiek om te streven naar een situatie, waarin men geleidelijk aan het inheemsche element meer medezeggenschap zal kunnen toekennen. Uit den aard der zaak dient men zich daarbij voor overdrijving te hoeden en niet meer verantwoordelijkheid op te leggen dan gedragen kan worden. Juist waar in niet onbelangrijke mate de volledige politieke mondigheid nog ontbreekt, acht spr. het voor de inheemsche bevolking zelf een groote zegen, dat wij de leiding hebben.

Wat in het bijzonder de financieele zijde van dit proces aangaat, dient de salariering natuurlijk aangepast te worden aan het algemeen levenspeil in Indië. Dien weg zal men trouwens bij de nieuwe salarisregeling moeten inslaan.

Over de economische verhoudingen tusschen Nederland en Indië meer bepaaldelijk de kwestie der toelutie, verklaarde zich de heer Van Kempen daar vierkant tegen. Het belang van Indië en zijn toekomst eischt voortzetting van de sinds 1872 gevolgde politiek van de open deur.

Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat alle contact om zoo goed mogelijk de uitwisseling van producten tusschen Moederland en Indië te bevorderen, uit den boeze zou zijn. Integendeel, een dergelijk contact verdient toejuicing, zoolang het op gezonde natuurlijke basis berust. Men geve zich echter rekenschap van den bedenkelijken kant, die er aan verbonden zou zijn, Nederlandsche industrie langs kunstmatigen weg, ten detrimente der Indische bevolking, te bevoordeelen. Bovendien denke men ook aan de mogelijkheid van daaruit voortvloeiende internationale moeilijkheden. Spr. hoopt dan ook, dat de commissie voor de economische samenwerking tot de conclusie zal komen, dat handhaving van dat beleid in elk geval in beginsel zoowel in het belang van Indië als van Nederland is. Als het Indië goed gaat, dan ondervindt Nederland hiervan terstond den gunstigen weerslag. Men vergete toch niet, hoe Nederland en Indië door de groote ondernemingen in Indië, waarop het economisch bestel daar te lande feitelijk rust, door de scheepvaart, door de geheele marktpositie, innig aan elkander verbonden zijn.

Hoezeer dit b.v. voor Indië opgaat, is in den jongsten tijd nog weer eens zeer duidelijk gebleken, nu Indië voor een groot deel van hier uit geholpen wordt om zich door zijn financieele moeilijkheden heen te slaan.

Terloops deelde de heer Van Kempen nog mede, dat hij begrijpelijkerwijze niets voelt voor nieuwe verhooging van het Indische tarief van invoerrechten.

Over de bestuurshervorming volstond hij in dit stadium met de opmerking, dat deze zich langzamerhand zal moeten bewegen in de richting door Volksraad en Staten-Generaal aangegeven. Met betrekking tot de Buitengewesten is hij voor voortzetting der hervorming, mits... daarvoor ook inderdaad het benodigde geld beschikbaar is. Eerder niet.

Wat de kwestie van missie en zending betreft, naar aanleiding van de principieele kwestie van het streven van sommigen om Bali te christianiseeren, stelde spr. op den voorgrond zijn groote eerbied voor den beschavingsarbeid door missie en zending verricht door verzachting der zeden onder primitieve volken.

Voorts verdient vooral het werd door missionarissen en zendelingen op hygiënisch gebied in de

Buitengewesten gedaan, groote waardeering en moet ook het Bestuur tegenover die zijde van missie en zending zeer welwillend staan. Doch aan den anderen kant moet elke poging om aan den inheemschen een ander geloof op te dringen, achterwege blijven. En wanneer door dergelijke pogingen conflicten dreigen te ontstaan, licht het op den weg van de Overheid om in te grijpen, ten einde te voorkomen, dat de vreedzame en rustige verhoudingen verstoord zouden worden.

Tot zoover de heer Van Kempen in zijn politiek program, dat stellig niet zal nalaten in liberale kringen de aandacht te trekken, die het verdient, vooral nu het uitgesproken is door iemand die meer dan dertig jaren ter plaatse arbeidde en die de praktijk kent als weinig anderen.

Het is jammer, dat het huidige Nederlandsche verkiezingsstelsel de waarde van den persoon van den candidaat zoo ernstig heeft aangetast en dat in de moederlandsche politiek zooveel bijkomende omstandigheden den doorslag geven. In de moeilijke tijdsomstandigheden die we nog voor den boeg hebben, kan het oordeel van een ervaren bestuursambtenaar in de Tweede Kamer zeker niet gemist worden.

J. J. VAN DER LAAN.

(Deli Crt.)

„De P. C. Hooft” †

Den vuurdood gestorven.

Voor vele Indischgasten is de herinnering aan een mailschip als de herinnering aan een mensch. Men heeft er vaak veel lief en leed — meer lief dan leed in den regel — met meegemaakt.

Duizenden in ons land en Indië zullen met ontroering hebben gelezen het aangrijpende verslag van den geweldigen brand die in één nacht het trotsche mailschip tot een rampzalig cadaver heeft gemaakt.

De „P. C. Hooft” heeft zijn laatste reis volbracht. En hoe! Gesleept als een brandend wrak van den wal naar de boeien onder Schellingwoude, over het wijde IJ, om daar in eenzaamheid den vuurdood te sterven.

Het was een verschrikkelijk, maar grootsch schouwspel, toen het vlammeende gevaarte zich van den wal losmaakte. Het vuur had het spel gewonnen en een laaie gloed steeg opnieuw uit het middenschip op, terwijl de wind de vlammen voortjoeg naar het nog bijna onaangestaste achterdek. Hel weerkaatsten de huizen en schepen aan de beide IJ-oeveren den vuurgloed. Zelden zullen sleepbooten een zoo vreemdsoortigen last te trekken hebben gehad. Over het nacht-donkere water van het IJ-gleed de brandende Oceaan-stoomer voort als een fantasie uit een sprookje. Het vuur was meester van het geheele schip; men zag het in de kajuiten en ruimen door de ronde gaten van de patrijspoorten, het lekte aan de dekken en de buitenhutten en het sloeg in helle vlammen uit boven het sloepende en de resten van de commandobrug en stuurkamer. Snel teerden de sloepen dan ook weg, de davits bogen om en sissend en spattend stortte van tijd tot tijd een brandende sloep omlaag in het water....

Zoo kwam het einde.

Van trotsche Oceaanreus tot reddeloos wrak....

Van Week tot Week.

Van Maandag 7 tot Zondag 13 November.

Ongeveer ter zelfder tijd, dat bij de 2e Kamer werden ingediend de wetsontwerpen tot goedkeuring van de besluiten van den G. G. v. N.-I. waarbij hoofdstukken van de begroting voor 1933 zijn vastgesteld, is onder presidium van den G. G., reeds de eerste buitengewone vergadering van den R. v. I. ter bespreking van het schema, ontworpen door de begrotingscommissie voor de begroting van 1934, begonnen. Volgens dit schema werd een op 40 miljoen na sluitende begroting verkregen, met een raming der inkomsten f 275.000.000, bovendien f 25.000.000 uit nieuwe of gewijzigde belasting. Het tekort à f 40.000.000 wordt verantwoord geacht aangezien dit gelijk staat aan de aflossing van de vaste schuld. De rest van het bestaande tekort ad f 50.000.000 tot f 60.000.000 moet worden gevonden door een verdergaande verlaging van de uitgaven over de geheele linie.

Bij de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp tot bestendiging voor het jaar 1933 van de tijdelijke opcenten op de invoerrechten in N.-I.

De Regeering zal weldra bij den Volksraad een ontwerp indienen voor een „verpakingsordonnantie”. Het ontwerp bedoelt tegen te gaan dat buitenlandse fabrikanen worden vervalscht met nabootsing van het uiterlijk aanzien van bekende producten.

Het Col. v. Ged. v. d. Volksraad heeft het ontwerp tot regeling van het voorzitterschap van den Ambonraad en tot aanvulling van de ordonnantie ter bestrijding van ongewenschte geldinzamelingen, waarbij hooger beroep wordt ingesteld, aangenomen.

Het Volksraadslid Monod de Froideville heeft aan de regering gevraagd of zij bereid is toe te zeggen, dat de Volksraad over ev. verdere salariskorting per 1 Januari zal worden gehoord, onder overlegging van een schema der saneeringsmaatregelen voor de naaste toekomst.

De B. B. heeft het advies verzocht van de hoofden van gewestelijk bestuur over eventuele invoering van vrouwelijke politie, in verband met de actie van den Volkenbond ter bestrijding van den slavinnenhandel.

Naar verluidt, wordt per 1 Juli 1933 voor de pensioenen boven f 600 p. j. een korting van 12 pct. verwacht, behalve op pensioenen van vóór 1920.

De off. v. gez. J. C. Hubach, specialiteit op luchtvaartgebied, zal Ned.-Indië vertegenwoordigen op het internationaal congres van militaire geneeskundigen te Madrid.

Aan mej. E. Selliger is opgedragen zich naar Hanoi te begeven voor de organisatie van een Ned.-Indische inzending op de daar te houden Foire Economique.

De Indonesische taalkundige de heer Poerwadarminta is benoemd tot leeraar in de Maleische en Arabische letteren aan de Japansche Universiteit. Hij vertrekt 26 dezer naar Japan.

In een communiqué der onderwijscommissie van Boedi Oetomo wordt verklaard, dat de Vereeniging Boedi Oetomo geen bepaalde actie tegen de Wilde scholenordonnantie zal voeren.

De ontvangsten van de S.S. hebben over de eerste 40 maanden van 1932 bedragen f 33.314.133 (v. j. f 42.237.089).

De overtollige inventarisgoederen der gesloten hotels Koningsplein te Batavia en Bellevue te Buitenzorg zullen worden bestemd ter verdeling onder organisaties die aan werkloozen onderdak verschaffen en instellingen van liefdadigheid.

De eerstvolgende vergadering van den Int. Suikerraad zal worden gehouden te Parijs op 29 dezer, in plaats van op 12 December.

Naar verluidt zal de Koninklijke Paketvaart Maatschappij binnenkort vijf schepen in de vaart op Zuid- en Oost-Afrika hebben. Behalve de Houtman en de Tasman is thans de Van Spilbergen rechtstreeks naar Zuid-Afrika vertrokken met 1200 ton door de Houtman achtergelaten lading. De lading op deze lijn neemt geleidelijk aan toe.

Het Kant. v. Arbeid meldt, dat de regering in overweging nam, om bij wijze van crisismaatregel aan 3000 Javanen de gelegenheid te geven, op het eiland Réunion te gaan werken, onder voorwaarde, dat zulks in vrijen arbeid zal geschieden, welke voorwaarde door Réunion is aangenomen. Deze week zal inspecteur de heer M. B. Viehoff, zich naar Réunion begeven, teneinde een en ander te bespreken.

Men verneemt, dat de regering sympathiek staat jegens het plan tot invoering van een verordening tot het verplicht stellen van bijdragen van de ondernemingen aan de proefstations. Dit zal vermoedelijk betrekking hebben op alle vier culturen waarvoor dit is gevraagd, n.l. rubber, thee, koffie en kina.

Na een bespreking met het coll. van gecomm. van de provincie West-Java, besloot de Int. C. en H. Rotterdam, de textielproef te Garoet op zeer belangrijke wijze uit te breiden.

Uit een mededeeling van het Centr. Kant. v. d. Statistiek blijkt, dat in September 32 ondernemingen met een totalen aanplant van 13.287 H.A., den rubberplant hebben hervat.

De Piek van Ternate vertoont een verhoogde werking, gepaard met rookkolommen en gerommel. De bevolking toont zich ongerust.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

VICTORIA-WATER
OBERLIANNSTEIN
HEERLIJK GEZOND
NATUURLIJK BRONWATER 5185

VOOR AL UWE REIZEN
Reisbureau LISSONE N.V. AMSTERDAM
Leidschestraat 5 — Dam 10
N.V. Ned. Ind. Reisbureau LISSONE-LINDEMAN —
BATAVIA-CENTRUM: Rijswijkstraat 2 — SOERABAYA: Simpang 4
GENUA J. J. BOUVY, „Hotel Splendide”
Uff. Informazioni C.I.T. Boulevard Dugommier 61
Stazione P. Principe MARSEILLE „EXPRINTER”
26 Avenue de l'Opéra

Kunst, Kunstnijverheid en Huislijt

Indonesische Volkskunst te Deventer.

Zooals wij hier reeds verleden week aankondigden, had, in „Ons Huis”, aan de Bagijnenstraat te Deventer, de nuttige instelling van het „Instituut voor Volksontwikkeling” aldaar — dr. H. H. Zylstra is er voorzitter van, bijgestaan door een uitnemend-geschikte directrice: mej. H. W. Varossieau — waar geregeld tentoonstellingen en lezingen op allerlei gebied gehouden worden, van 10 tot en met 13 dezer een mooie expositie plaats van Indonesische Volkskunst, door Boeatan uit Den Haag, in samenwerking met 't Deventersche „Het Koloniaal Landbouw Museum” tot stand gebracht. De Deventersche nieuwsbladen schreven hierover o.m.:

„Op den eersten avond heeft mevr. G. van Beresteyn-Tromp, presidente van den Raad van Beheer van Boeatan”, een toelichting met lichtbeelden gehouden. De spreekster werd ingehuld door burgemeester mr. F. W. R. Wittewaal, in zijn kwaliteit van voorzitter van het Koloniaal Landbouw-museum en roemde haar o.a. als alleszins ingewijde.

Mevr. v. Beresteyn, vervolgens het woord verkrijgend, dankte den burgemeester voor het gesprokene en zeide, dat deze tentoonstelling, gelijk de Toonkamers van Oost- en West-Indische Volkskunst te 's-Gravenhage, worden gehouden met het doel te bevorderen, dat deze hoogstaande kunstnijverheid in Indië niet zal uitsterven. Met behulp van een interessante serie lantaarnplaatjes, gaf spr. een zeer bevattelijk overzicht met betrekking tot het vlecht-, weef- en andere handwerk, door den geheelen archipel vervaardigd.

De aanwezigen toonden hun ingenomenheid met het gebodene, door een hartelijk applaus, waarna het tentoongestelde werd bezichtigd. Aan de wanden in de zaal zijn diverse fraaie Ikat-weefsels en batik opgehangen. Verder zagen wij vlechtwerk en houtsnijwerk o.a. in heften van krissen, lepels enz. Ook zijn er mooie wajang-poppen, filtrè-werk, buffelleer met wajang-modellen, sigaren- en sigarettenkokers, akar-wangi-doozen en meerdere voorwerpen, die de moeite van een bezoek alleszins loonen. Zij die nog niet in de gelegenheid waren een kijkje te nemen, geven wij in overweging, dit alsnog te doen. Zij zullen er stellig geen spijt van hebben!”

De verleden week geuite verwachting: dat de tentoonstelling zeer druk bezocht zou worden, is niet vervuld. Maar daarentegen was de belangstelling van hen, die zich de moeite hebben gegeven een kijkje te komen nemen, waaronder verscheidene leerlingen der Middelbare Landbouwschool, buitengewoon groot, hetgeen zeker een verdiende voldoening was voor de enthousiaste dames, die op zich hadden genomen, den bezoekers uitlegging van een en ander te geven, waarvan dan ook gretig gebruik werd gemaakt, evena's van de aangeboden kopjes thee en koffie met lekkere Boeatansche Kwee-Kwee, die ook uit Den Haag waren meegebracht en evenzeer in den smaak vielen als de Indonesische kunstnijverheid-producten. Zooals de burgemeester van Deventer het uitdrukte: „de kwaliteit der bezoekers vergoedde wat er in kwantiteit te kort kwam.”

Aan dit verschijnsel moet „Boeatan”, onder haar langdurigen arbeid wel gewend zijn geraakt: de doorsnee Nederlander, waar dan ook gevestigd, voelt over het algemeen bitter weinig voor de toch zoo zeer te waardeeren uitingen van Oost- en West-Indische volkskunst. Boeatan's doel is dan ook: dat handwerk aan te moedigen, o.m. door er belangstelling voor te kweken in Europa, hetgeen hier en daar reeds goed gelukt is.

Eéns zal ook de publieke opinie in Nederland wel zóóver komen, dat ven Regeeringswege haar taak — véél te groot voor particulier initiatief alleen — wordt gesteund en grotendeels overgenomen, zóó, dat Boeatan's toonkamers de noodige schakels vormen tusschen de Nederlandsch-Indië en Europa op dit gebied, dat niet alleen de kunst-aangelegenheid op zichzelve, maar eveneens gewichtige sociale en economische belangen voor beide landen insluit. Dit alles wordt echter veel te weinig beseft.

Als reden tot het betrekkelijk gering bezoek te

**WINTERPROVISIE
KLEI-AARDAPPELEN**

Bestelt Uw Aardappelen aan het van ouds bekende adres.
Wij leveren U de beste
Brielsche Eigenheimers
tegen de laagste prijzen
Prima Brielsche Eigenheimers f 1,65 per H.L. (70 K.G.)
Prima grove Eigenheimers . . . f 1,35 per H.L. (70 K.G.)
Prima Zeeuwsche Blauwputten f 2,60 per H.L. (70 K.G.)
Prima harde Winter-uien . . . . . 8 cent per kilo
Winterpeen . . . . . 4 cent per kilo
Voor prima kwaliteit en houdbare soorten wordt ingestaan.
Bestellingen worden vrij aan huis bezorgd.

5229 Aanbevelend
D. v. d. Nol
Rijswijkscheweg 272
Telefoon 116430 Telefoon 116430

A. DE LIEFDE - OPTICIEN
voorheen 10 jaar bij de fa. A. W. Heijnen
JAVASTRAAT 19 — DEN HAAG
Telefoon 114051 Giro 163326

BRILLEN EN PINCE-NEZ'S
op voorschift van H.H. Doctoren — Electriche slijperij
Face a mains, etui's, loupes, leesglazen, reis- en toneelkijkers, barometers en thermometers — Specialiteit: repareren van antieke barometers en schoonmaken van prismakijkers. 5227 Luxe Optiek

HAAGSCHE STEENKOLEN MIJ.
v.h. J. KEMPS
1e v. d. Boschstraat 4
DEN HAAG
TELEFOON 772180 5094
Speciale prijzen voor leden v. „Oost en West”

Repareeren en Transformeeren van alle soorten **BONTWERKEN**
Bewaren van **BONT** onder garantie. 5640

Gemeubileerde Landhuisjes te huur
op de Veluwe, temidden **BOSCH en HEIDE**
In voor- en najaar speciaal voordelige prijzen
Te bevragen bij 5059
LANDGOED REFUGIUM, ELSPEET. Tel. 3

FIRMA P. v. LOON
De Ruitersstraat 18 — LEIDEN — Telefoon 1061
— ZUIVERAARS —
Specialiteit in het verdelen van Kakkerlakken, Torren, Krekels, Mieren, Ratten, Muizen en Wandgedierte. 5630

VOORLICHTING en BIJSTAND in ALLE FISCALE AANGELEGENHEDEN
J. A. MONOD DE FROIDEVILLE
 BELASTINGADVISEUR 5615
 Wijnstraat 91. Tel. 54780. Rotterdam
 Van 7-9 u. namiddag te **CONSULTEEREN**
 te 'S-GRAVENHAGE, Juliana van Stolberglaan 125 — Telefoon 770471 —

Deventer werd o.a. opgegeven, dat Deventer toen juist in het teken der vredes-betogingen stond. Er werden kinder-vredesoptochten en kerkelijke vredes-preeken gehouden. Men vergat echter dat Boeatan's werk in het belang der onderlinge waardeering, dus ook van de vredes-betrekkingen tusschen West en Oost staat.

Men raadde „Boeatan” sterk aan om het volgend jaar in October de proef nog eens te herhalen: „De Deventenaars gaan niet over één nacht ijs. Dan zal 't tot hen doorgedrongen zijn, hoe interessant dit werk is en zullen de achterblijvers pas gretig medewerken.”

Maar daarom kan Boeatan toch voorloopig reeds tevreden zijn, wanneer haar streven hier en daar in den lande, langzamerhand steeds meer, belangstelling en medewerking ondervindt en moet dit haar sterken om met volharding en animo op den ingeslagen weg voort te gaan.

Immers: stroomden de menschen reeds met honderdtallen naar Indische tentoonstellingen en voordrachten, dan zouden Boeatan en anderen, die niet meer behoeven te houden; dan ware de ondernomen taak volbracht en zou de Indische volkskunst weer tot haar ouden bloei en wellicht zelfs, zooals met alle streven in de goede richting geschiedt, op een hooger peil gebracht worden.

Moge dit in afzienbaren tijd het geval zijn!

Jogja'sch Reukwerk.

Naar aanleiding van hetgeen wij verleden week hier schreven over de Javaansche **Melati parfum** welke in „Boeatan”, Heulstraat 19, te 's-Gravenhage verkrijgbaar is, wezen wij ook op hetgeen over Indisch reukwerk in de jongste afleveringen Juli-October, van het tijdschrift *Djawa*, orgaan van het Indische „Java-Instituut”, daarover vermeld staat en beloofden wij terug te komen op hetgeen door mevr. A. J. Resink-Wilkeus onder bovenstaanden titel daarin geschreven werd, in verband ook met haar tevens daarin verschenen opstel:

De Jogja'sche Feestkalender.

waarin zeker ook menigen lezer belang zal stellen, al behoort dit slechts indirect in deze rubriek thuis, evenmin als reukwerken, onder kunstnijverheid gerekend kunnen worden, al staan zij evenals de inheemsche volkskunst in 't nauwste verband met de Javaansche volksfeesten, daar zij dan juist gebruikt worden, tegelijk met de eveneens, veelal in huisvijs vervaardigde, nationale kleederdracht en opschik. Ook hangen er velerlei aardige volkslegenden mee samen en komen er zoowel *wajang* als *gamelan* uitvoeringen bij te pas.

Mevr. Resink begint met o.m. te schrijven:

„Het is mijne bedoeling in het hier volgende opstel een overzicht te geven over de Javaansche feestdagen, zooals die thans in Kraton-kringen en door het gewone volk in Jogjakarta en omstreken gevierd worden. Ik heb dit onderwerp gekozen, omdat het mij in den loop der jaren steeds duidelijker geworden is, dat deze feestvieringen slechts voor een gedeelte met den Islam in verband staan. Voor de rest moeten zij berusten op oudere religieuze voorstellingen. Zeer terecht zou men dan ook kunnen zeggen, dat de huidige feestkalender in de Vorstenlanden een uiting is van een *agama Djawa*, een Javaansche religie, waarvan de rechtzinnige Islam slechts een der samenstellende deelen is. Vandaar dat de kringen, die streven naar een zuiverder belijdenis van den Islam, steeds luider hunne afkeuring van deze Vorstenlandsche feestvieringen beginnen kenbaar te maken. Intusschen zijn die oude gebruiken, naar het mij voorkomt, zeer belangwekkend. Misschien kan dit opstel iets bijdragen tot de kennis van wat ouderwetse Javaansche kringen in Jogjakarta *agawa Djawa* noemen, en anderen opwekken ook mede te deelen, wat hun bekend is. Allicht zijn er in andere streken van het Javaansche land nog wel andere gebruiken in zwang. Wat in het volgende geboden wordt, berust grotendeels op mededeelingen van Javaansch zijde ontvangen. Bij de enkele opmerkingen over de Moslimsche Wet e.d., die erin voorkomen, bedenke men, dat deze voortkomen uit een weinig diepgaande kennis van den Islam, zooals die te vinden is in de Vorstenlanden in de kringen, die zich niet in het bijzonder met godsdienstige studie bezig houden.”

Schr. bespreekt daarna een twaalfstal feestdagen, te beginnen met:

I. Moeharram, tsoera,

waarvan o.a. wordt medegedeeld:

„Soera is de eerste maand van het jaar, maar de eerst dag daarvan wordt niet als Nieuwjaar gevierd. Sinds eenige jaren maakt met er echter een vrije dag van, in navolging van het Europeesche Nieuwjaar.

Op den in deze maand vallende Salasa-Kliwon of Diemoeah-Kliwon, als zijnde een goede dag, worden de krissen gereinigd. Voor het wapen pedang loewoek (een zeker model kléwang) Kjai Pengarap-arap wordt in den Kraton een bekakak, een pop van menschenlijken vorm, gemaakt als offer. Dit mes werd vroeger gebruikt door den beul, die zijn vaste plaats had bij de Bangsal Kemandoengan.

Op den 8sten dag wordt een *slametan Soera* gehouden van *djenang mangoel* (een soort pap) voor Bagénda Kasan Koesèn (Hasan Hoesein), de kleinzoon van Mohammed, wier sterfdag dan herdacht wordt. Bagénda Koesèn sneuvelde volgens de Anbija in een gevecht met Praboe Jadjit, waarbij hij in kleine stukken werd gehakt; de begrafenis kon daardoor eerst op den 10den plaats hebben, nadat men alle lichaamsdeelen weer bijeen had verzameld. Op den 10den wordt een *slametan (sekoel ambengan, rijst met gestampte kruiden, boembloe toemboek)* gehouden. de desa's geeft men deze slametans wel op den 15den (volle maan) maar dan ook gelijktijdig; de bedoeling is dan, dat zij zijn ter eere van de maan.

Maan-mythen houden ongetwijfeld verband met primitieve cosmologische opvattingen. Zij, die de agama Djawa aanhangen, zien in de maan een Waringin soengsang, met de bladeren beneden en de wortels in de lucht, waaronder het graf van Bagénda Ali, neef en schoonzoon van Mohammed.

Hieraan is het volgende volksverhaal verbonden.

Een vrouw verkocht eens olie en de persoon, die met den verkoop belast was, morste er zoo mee, dat de eigenares in schreien uitbarstte. Bagénda Ali informeerde naar het groote verdriet en troostte haar, door den grond voor haar om te spitten om de olie weer terug te krijgen. Bij die werk hoorde men een stem, die zeide, dat geen gemorste olie meer uit den grond gehaald mag worden en dat, als Ali stierf, de grond zich zou openen en direct weer zou sluiten en hem zoo gekneld zou houden (pipit boemi). Om hieraan te ontkomen, verzocht Ali bij zijn dood direct naar de man te mogen opstijgen, om daar begraven te worden.”

Zoo gaat schrijfster op onderhoudende wijze voort om te eindigen met de drie Vorstenlandsche *Garebey's*, welke menige oud-Indischgast zich nog wel zal herinneren.

Het zou ons te ver voeren deze alle hier aan te halen, onze bedoeling was dan ook alleen, om de aandacht van belangstellenden er op te vestigen en bij anderen belangstelling er voor op te wekken.

Wij eindigen nu met de lezers uit te noodigen tot een extra-bezoek aan de Toonkamers van *Boeatan*, Heulstraat 19, Den Haag, in verband met de

Sint Nicolaas uitstalling,

waarbij zich bijzondere feestgeschenken bevinden voor ieders beurs geschikt. Door deze te koopen of aan te bevelen, bevordert men tegelijk een goed doel.

Komt, ziet en overwint!

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Koloniale concessies.

In *De Sum. Post* (11/10) wordt de aandacht gevestigd op een bericht in de „Daily Herald” te Londen, dat Japan voornemens is de *Portugeesche bezittingen op het eiland Timor* te koopen. Reeds vele malen is Japan de wensch aangewreven zich vasten voet in Ned-Indië te willen veroveren en het bericht van de „Daily Herald” klinkt daarom — n. h. o. van *De S. P.* — in het geheel niet verrassend, al zal de aan Japan toegeschreven wensch wel de vader van de gedachte van genoemd blad zijn. In 1904 werd tusschen Nederland en Portugal een verdrag opgesteld, waarin de grenzen op Timor nauwkeurig waren omschreven; in 1914 kon het Verdrag van 1904 in werking treden. Het Portugeesche gedeelte van Timor is economisch van geringe waarde. De oppervlakte bedraagt 18.989 vierkante K.M.; de bevolking telt 450.000 zielen. De hoofdstad *Dilly* ligt in het dichtst bevolkte gebied van Motael. In 1896 werd Portugeesch Timor autonoom onder een gouverneur te *Dilly*. De haven van *Dilly* wordt bevaaren door de Kon. Paketv. Mij. Andere plaatsjes zijn *Liquica*, *Manatuto* en *Baucan*. De export bedroeg in normale tijden ongeveer 1½ miljoen patacas (à ± f 2,50), de import iets minder. Het verwerven van vasten voet op dat gebied zou natuurlijk door Japan alleen

kunnen geschieden uit *strategische overwegingen, als eventuele basis van een vlooteenheid*. Het tusschen Nederland en Portugal in 1904 gesloten verdrag zal echter ongetwijfeld wel een clause bevatten, welke bepaalt dat de Nederlandsche Regeering in verkoop-afstand of ruil van Portugeesch Timor aan een andere mogendheid, gekend moet worden. *Het Paard van Troje* zal derhalve niet zonder slag of stoot onzen Archipel worden binnengeloodst.

De heer J. G. Boon brengt in het *Soer. Hbl.* (5, 6 en 7/10 „Koloniale Sprokkels”) in herinnering, dat het vlak vóór den grooten oorlog tot een Duitsch-Engelsch accoord is gekomen, waarbij aan Duitschland, zoowel in Afrika als in Klein-Azië, ver-strekkende concessies werden gedaan. Uitvoerig gaat schrijver na hoe de koloniale Duitsch-Engelsche entente tot stand kwam en wat het verdrag, waarvan de ratificatie was vastgesteld op 4 Aug. 1914, aan voordeelen voor Duitschland bevatte. De luchthartigheid, met welke men de soevereine rechten der kleine koloniale mogendheden bij het accoord behandelde, beloofde z. i. ook voor de toekomst en voor anderen weinig goeds. Dat echter daargelaten, bleek in 1914, dat Engeland in het voortbestaan van Duitsche koloniën geen nadeel zag; dat het zelfs in de uitbreiding daarvan, zoowel in Oost- als West-Afrika, geen bezwaar vond. Het is waar, in dien tijd had het Deutsche Rijk een respectabele vloot en een groot leger; de noodzakelijkheid tot *koloniale concessies* is dus thans minder dwingend... militair gesproken. *Economisch gedacht*, is het echter noodzakelijk om levensmogelijkheden te openen aan Europa's romp. Tot dusverre werd alles gedaan om deze af te sluiten. Tot die mogelijkheden moet zeker gerekend worden het herstel van een Duitsch-Afrikaansch koloniaal rijk. Waar in 1914 een uitbreiding van het Deutsche Afrika voor Engeland geen benadeeling zijner vitale belangen werd geacht, is het vreemd, dat het zoo weinig aandacht gaf aan Duitsche stemmen, welke voor koloniale concessies thans gehoor vragen. En toch is dit vraagstuk een Europeesch belang, omdat zijn oplossing verzoenend zou werken.

Onderwerpen van internationaal belang worden o.a. besproken in de *Java-Bode* (6/10 „Iraq onafhankelijk”, Z.), het *Soer. Hbl.* (3 t/m. 8/10, 1ste bl. Correspondenties) en de *Deli Crt.* (10 t/m. 15/10, 3de bl. Correspondenties).

„Don't make yourself pictures!”

De heer Zentgraaff, thans directeur-hoofdredacteur van de *Java-Bode*, merkt in zijn eerste hoofdartikel („Enkele woorden”, 1/10) het volgende op: *De dagblad-schrijver* zal slechts zoo nu en dan omzien naar het Verleden, tot bepaling van den weg, en de gemaakte vordering. *Hij beschouwe vooral het Heden en de naaste toekomst*, en zorg er voor, dat zijn vermogen tot aanpassing niet verloren gaat. Het Verleden is het terrein van den historicus; de journalist, die daar te dikwijls, vooral: te gaarne toeft, loopt gevaar te worden bevangen door de charme der oude dingen. Dan blijft hij nog slechts de heraut van een tijd die voorbij is en heeft afgedaan.

De heer J. G. Boon stelt in het *Soer. Hbl.* (8/10 „De Week”) hiertegenover zijne meening, dat de Europeesche pers, door te weinig acht te slaan op de historie, allen uitkijk verloor op de realiteit. Zoo hebben o.a. de feiten den financieelen medewerker (B.) van het „Soer. Hbl.” steeds in het gelijk gesteld. Na den vrede waren er zoovele redenen tot een pessimistischen kijk op de toekomst, dat het voor een volgend geslacht haast onbegrijpelijk zal zijn, dat, *met de lessen van de historie voor oogen*, de menschen na 1920 er zoo zorgeloos op doorleefden, totdat de brand plots oplaaide. De *politieke* medewerkers klampten zich vast aan het idee, dat, *mits de politieke toestand slechts verbeterde, het economisch* herstel van Europa een kwestie van korten tijd zou zijn. Schrijver is altijd sceptisch gestemd geweest met betrekking tot de verwezenlijking van de Briand'sche idealen. Geheel anders dacht een groot deel der Europeesche pers, en zeker de Nederlandsche pers. Die pers liep te veel na den begripelijken wensch van het publiek naar rust en vrede in Europa en over de wereld. In de verhouding Duitschland-Frankrijk heeft men rekening te houden met een mentaliteit, welke geboren is uit historische gebeurtenissen vanaf 1806. Houden wij de oogen gevestigd op *de realiteit*, wat h.v. thans noodig is in het Chineesch-Japansche conflict inzake Mandsjoerije. Laat ons — zoo besluit schr. — *de feiten als een getrouwe photo* voor oogen nemen; een schilderij geeft vaak geflatteerde beelden, slechts de photo liegt niet.

B. betoogt in het *Soer. Hbl.* (8/10, 3de bl. „Handel en Fin.”) dat, wat wij thans beleven, geen conjunctuur-crisis is, doch *een crisis in de structuur van onze kapitalistische samenleving*. Het groote verschil bijv. tusschen de huidige crisis en de beide laatste groote crisis van 1907 en 1920/22 is wel dit, dat toen het bedrijfsleven slechts voor een gering deel den invloed van de crisis ondervond, de prijzen van de meeste handels-artikelen bleven nog zeer loonend en de rentabiliteit van de meeste bedrijven werd niet in gevaar gebracht. Men heeft de invoerrechten, de goud-, de zilver-, de oorlogsschulden- en nog tal van andere ziekten geconstateerd, doch *geen enkel geneesmiddel brengt redding*; de algemeene toestand is sedert den krach te New-York geleidelijk ieder jaar slechter geworden.

BENS

DE GOEDKOOPE KRUIDENIER
VAN ZEGGELENLAAN 107 - TEL. 119222

DEN HAAG

VRAAGT PRIJSCOURANT - AUTOBESTELDIENST

5130

D. VAN DER LAAN 'S-GRAVENHAGE

LOOD- EN ZINKWERKEN
SANITAIRE INSTALLATIES
ZEESTRAAT 94

TELEFOON 180557

5128

Men zoekt de oplossing eens op het gebied van een billijker distributie en voere de productie niet steeds verder op, zonder eenige zekerheid het geproduceerde te kunnen af zetten. Voor de a.s. wintermaanden kan men wel een achteruitgang van den algemeenen toestand verwachten, doch geen verbetering. Dat zal ook grootendeels afhangen van de ontwikkeling der gebeurtenissen in de nabije toekomst, voornamelijk op het gebied der staatsfinanciën in de meeste Landen. Bij het toenemen der werkloosheid wordt bij de betrokkenen een geest van ontevredenheid en wrok gewekt, welke tot hoogst onaangename sociale gevolgen kan leiden. De ambtenaren, de particuliere werknemer, de bezitter, in één woord iedereen zal een offer moeten brengen!

Wij verwijzen naar de *Java-Bode* (8/10 „Financieel perspectief”, Z.), het *Soer. Hbl.* (28/9, 1 en 5/10, 3de bl. „Handel en Fin.”, B.), *De Loc.* (3/10, blz. 4 „Omkeer in de conjunctuur aanstaande”; 29/9, blz. 15 „De Gulden”; 6/10, blz. 15 „De Leening”) en de *Deli Crt.* (10/10 „Onredelijk wantrouwen geweken”, J. J. v. d. Laan).

Het Indische afzetgebied.

Er is in Nederland een Staatscommissie ingesteld, die zal beraadslagen over de economische samenwerking tusschen Nederland en Indië. Maar in dien tusschentijd gaat in Indië steeds maar terrein verloren, niet alleen voor het industriële product van Nederland, doch ook voor het zuivel en den landbouw. Voor een belangrijk deel is — n. h. i. van R. (*Bat. Nwsbl.* 8/10 „Goed voorbeeld”) — het verlies van het Indische afzetgebied te wijten aan gebrek aan initiatief en handelsgeest in Nederland. Toen de boter op de veiling te Leeuwarden 50 cts. per K.G. deed, kostte een vijfpondsblik Nederlandsche boter in Indië nog altijd J 4.25. Terwijl in Holland de groenten de mestvaalt opgingen, bleven Nederlandsche blikjes in de Indische toko's nog best op prijs. *Australië* gaat thans een goed voorbeeld geven. Een *showboat* zal naar de Landen van den Stillen Oceaan gezonden worden en speciaal ook naar *Ned.-Indië*, om de Australische voortbrengselen grootere bekendheid te geven. *Ned.-Indië* neemt een belangrijke positie in den Australischen export in. Het *Bat. Nwsbl.* juicht dit initiatief toe, omdat *Ned.-Indië*, dat zich voor zijne behoeften op Oostersche Landen oriënteeren moet, in *Australië* ook een belangrijk afzetgebied vindt. Bestond er eenigen tijd reden te vreezen dat, wanneer *Ottawa* inderdaad op groote schaal *imperial preference* bracht, de Indische *thee* van de Australische markt zou worden verdrongen, thans kan er geen reden zijn om niet te hopen, dat deze Australische plannen zullen slagen. Ten opzichte van den *invoer van eerste levensbehoeften* bestaat voor Indië slechts het standpunt, dat het ter markt gaat, waar het het goedkoopst en het best bediend wordt. Natuurlijk gebruikt men b.v. liever Hollandsche boter, wanneer die ook maar in de verte in prijs kan concurreren met de Australische; in het algemeen is *Australië* echter een uitstekend leverancier tegen lagen prijs. Mocht men in *Nederland* eindelijk wijzer worden en zich op een concurrerende basis tot de Indische markt wenden, dan zou R. dat natuurlijk prachtig vinden.

In dit verband leze men: *De Loc.* (10/10, blz. 25 „De Suiker-plannen”; 6/10, blz. 3 „Economische samenwerking”; blz. 23 „De samenwerking”) en het *Bat. Nwsbl.* (8/10 „Eenzijdigheid”; 11/10 „De economische samenwerking”; „De Textielnijverheid”).

Hatta's openbaar optreden.

Sedert zijn terugkomst in *Ned.-Indië* heeft Dr. Moh. Hatta, zowel in gesprekken als in geschriften (in zijn blad *Daulat Rajat*) eenige malen zijn standpunt uiteengezet ten opzichte van de inheemsche beweging, zooals hij die hier aantrof, en ten opzichte van de resultaten van die nationalistische beweging sedert 1927, toen de (oude) P. N. I. werd opgericht door Ir. Soekarno, Mr. Sartono, c.s. Maar nimmer heeft hij zoo'n felle critiek daarop gelanceerd als op de Zondag j.l. gehouden openbare vergadering van de P. N. I. te Cheribon, aldus het N. v. d. D. Hij zeide o.m.: „Waarom is de P. N. I. (de nieuwe) een studieclub en geen partij? Broeders, al wat achter ons ligt, heeft aangetoond,

dat de beweging slechts was een beweging van *handgeklap en gejuich*, niet anders. Het volk had niets te zeggen, kon zijn eigen meening niet verkondigen, doch had slechts als *eenden* achter de leiders aan te loopen. Nauwelijks heeft de vereeniging (bedoeld is de vroegere P. N. I.) een ongeluk gekregen, of zij werd ontbonden. Het is niet noodig, dat het volk de leiders toejuicht of verafgoodt, wij moeten het opvoeden, opdat het flink genoeg zal zijn om zijn eigen meening te verkondigen. Het principe van de P. N. I. (de Penderitaan Nasional Indonesia) is de volksheerschappij. Het bevreemdt ons niet, dat de P. I. niet voor een volksheerschappij is, omdat hare leiders nog vervuld zijn van adellijke belangen en haar principe gegrond is op die belangen (koningratan). Verder zeide hij, na 't verschil in principe tusschen P. I. en P. N. I. te hebben uitgelegd en doelende op Soekarno's streven naar eenheid in de beweging: „Broeders, wat betreft de eenheid, die moeten wij zeker versterken, maar laten wij oppassen, dat die eenheid niet wordt een kluister. De vorige P. N. I. werd door de leiders zelf ontbonden, terwijl de Regeering zelf nog in dubio daarover was. De volksmassa werd er niet in gekend. Onze partij moet zijn een partij van het volk, niet van de leiders. De volksmassa is de ziel der partij, niet de leiders zijn dat.” En ten slotte: „Wij, P. N. I.'ers, willen de tijden van Modjopahit niet weder invoeren, maar willen een „koninkrijk” van het volk, een volksheerschappij in het leven roepen, waarbij het volk zeggenschap heeft in het bestuur van zijn eigen land en in het bezit komt van al zijn rechten. Wij voeden het volk op, zoodat het niet als eenden achter de leiders loopt (membèlek diblakang pemimpin). Wij propageeren de democratische gedachte, welke door de andere partijen slechts in theorie wordt erkend.” Bij zulk een krachtstelling tegenover de P. I. zal het voor Soekarno een reuzenarbeid zijn om dan nóg naar eenheid te streven. Moh. Hatta wordt hoe langer hoe meer de „leider van den dag”.

Wij vestigen de aandacht op de *Deli Crt.* (15/10 „De arrestaties te Singapore”, o.a. van *Djamaloeddin Tamin* van de South Seas Communist Partij) en het *Bat. Nwsbl.* (11/10 *Istri Sedar*), over de Inlandsche vrouw en haar rechten).

„Valse antiquiteiten”.

Herhaaldelijk worden in den Malangschen bodem antiquiteiten van allerlei aard gevonden, die getuigen van de hooge beschaving, die reeds eeuwen geleden in de Malangsche landschappen heerschte. Velen te Malang zijn dan ook — volgens de *Ind. Crt.* — in het bezit van z.g. Hindoe-Javaansche voorwerpen, zooals lampen, wapens, bekers, sieraden en dergelijke, die zij kochten van rondreizende Inlandsche handelaren in antiquiteiten. Deze Inlanders beweren in den regel uit het Tengergebergte te komen en daar met moeite poesaka's (erfstukken) te hebben gekocht, die zij door omstandigheden gedwongen, tegen zeer billijken prijs moeten verkoopen. De z.g. Hindoe-Javaansche kunstvoorwerpen, die te Malang door rondreizende kooplieden worden aangeboden, zijn voor het grootste deel vals; de imitatie is echter voortreffelijk. Zoo zagen wij — aldus vervolgt de *I. C.* — valse zodiac-bekers, die voor een leek absoluut niet van de echte te onderscheiden zijn; vervalscht „craquelé” porcelein en aardewerk, dat er uit zag, alsof het eeuwen onder den grond verborgen was geweest... terwijl het slechts kort geleden de fabriek verlaten had, enz. Een enkelen keer geschiedt de vervalsching brutaler en bestaan de voorwerpen zelfs uit onderdeelen, waarvan de onechtheid direct te onderkennen valt. Zoo zagen wij onder meer een zoogenaamde Hindoe-Javaansche bidschel, waaraan het handvat namaak-antiek was, en waaraan men een hoogst modern schelletje van zuiver Europeesch maaksel had gesoldeerd. En op het eerste gezicht zag het toestel er waarachtig nog „antiek” uit ook!... De valse antiquiteiten moeten in hoofdzaak uit Grissee komen, waar enkele lieden wonen, die de kunst van het vervalschen buitengewoon goed verstaan. De voorwerpen worden zeer kunstig naar echte modellen nagebootst — deels zelfs opzettelijk licht beschadigd! — om daarna aan verschillende kunstbewerkingen onderworpen te worden, zoodat zij slechts door zeer ervaren kenners van de echte te onderscheiden zijn. Zoo geeft men aan enkele metalen een buitengewoon echt antiek aanzien, door de voorwerpen in een afgekapt en uitgeholden pisangstam te leggen en te overdekken met fijn haksel van den stam. Het geheel wordt overdekt met aarde en na eenige maanden ziet het voorwerp er uit, alsof het eeuwen in den schoot der aarde heeft gerust. Zoo hebben de vervalschers vele „recepten”, die echter voor het grootste deel bekend zijn. De „fabriek” te Grissee moet zelfs een dergelijke „capaciteit” hebben, dat er „export” is naar Europa!

De Loc. vertelt van „Astrologische Voorspellingen” (6 en 10/10, blz. 3 en 4), de *Java-Bode* van „Zuid-Sumatra” (8 en 10/10, Z. betr. De Giësting), het *Soer. Hbl.* van „De Vorstenlanden” (4 en 5/10, betr. Kalkwinning), „Het Idjenplateau” (4 en 5/10, betr. den brand) en „Dr. A. Krüyts werk onder de Toradja's” (7/10), *De Sum. Post* van „Menschen in Hotel” (14/10, *Jacq. V.*) en „De Lezing” hierover van *Ds. Trouw*, de *Deli Crt.* van „Vrijzinnige Christusbeschouwing” (10/10, *Ds. Trouw*).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

Wegens ongesteldheid van den schrijver, zal deze rubriek deze week achterwege blijven.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningkstraat 23, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië

No. 14 van 1 October: De laatste worsteling voor het syndicaatsbehoud. (Meer zeggenschap voor de planters. Wij hebben altijd toegegeven — zegt het blad — dat het Landbouw Syndicaat nuttige zijden heeft, maar aan den anderen kant achten wij de beschikking over goed geoutilleerde proefstations, rustende op stevige geldelijke fundamenten van veel meer vitaal belang, waarvoor andere belangen — die van het centrale syndicaatskantoor — beter wijken). — W. M. van der Veer. (Met portret. Deze ging 15 Oct. na 25 jaren arbeid in de culturen, met verlof, wellicht voor goed). — Bereiding van zuivere rubber en een electrisch isolatiemiddel daaruit. (Uitvinding van W. S. Smith, H. J. Garnett, J. Dean, B. J. Habgood en H. Ch. Channon in Engeland. Voor deze mooie vinding werd octrooi aangevraagd in Nederland onder no. 47079). — De Soekaboemische (Vergadering te Buitenzorg op 24 Sept.). — De Kediri'sche planters bijeen. (129ste vergadering). — De Bantamplanters. (Vergadering op 17 Sept. waar A. van Leeuwen een voordracht hield over: Zondagsrust op Rubberondernemingen).

No. 15 van 8 Oct.: Theebeweging. (In verband met de conferentie te Ottawa publiceert de „Spice Mill” een overzicht van de thee-export uit de voornaamste productielanden over 1930—1931. Daarin komt Java voor met 135.125.000 pond in 1930 en 144.925.000 in 1931. Van de vermeerdering der wereldgoosten met 21 miljoen pond neemt N.-I. alleen 14 miljoen pond op zijn rekening, Britsch-Indië 4 en Ceilon 3,5 miljoen pond.) — Nieuwe waarnemingen bij klappers, (Op Trinidad is een eigenaardige ziekte onder de klappers bekend de z.g. „Bronze Leaf Wilt”. Deze is nu ook op Ceilon aangetroffen). — Iets over Cassave. (Ziekten en plagen. De mozaïkziekte). — Peru- en Tolubalsem. (Een ex-planter in het Malangsche (Insinger) heeft zich tot prof. Stahel in Suriname gewend omdat een onderzoek zou hebben uitgezonden, dat men in N.-I. met Tolubalsem te doen had en de bibit voor den aanplant in den Cultuurtuin te Paramaribo — waar de heer Drost welgeslaagde proeven genomen heeft — eveneens van den Buitenzorgschen Plantentuin afkomstig was. Die te Paramaribo bleken wel degelijk echt te zijn. De balsem van de planten van Insinger werden nader deskundig onderzocht en bleek geheel te voldoen aan de eischen der Ned. Pharmacopee. Sedert zijn door toedoen van het Kol. Instituut een aantal zaden van den Cultuurtuin te Paramaribo gedistribueerd, zoowel in Nederland als op Java, en de jonge plantjes zijn o.a. te Buitenzorg voor het grootste deel uitstekend opgekomen. Van Romburgh ziet weinig perspectief in de cultuur door particulieren in N.-I.; wellicht zou de aanplant als nevengeas loonnende uitkomsten geven). — Wortelconcurrentie en aanverwante vraagstukken. (Voordracht in de Soekaboemische en Rubberplantersvereeniging te Buitenzorg op 24 Sept.).

De Avondpost, Onze Overzeesche Gewesten

28 October: Het Hooger Onderwijs. (Aan het verslag van de commissie onder voorzitterschap van den heer Meyer Ranneft over den stand van en de toekomst voor het Ind. Hooger Onderwijs, wijdt de redactie eenige beschouwingen. De 8 punten van het verslag luiden:

1. Daar de instelling van hooger onderwijs als centra van wetenschappelijk leven tot de toerusting behooren van elke moderne maatschappij, is niet alleen handhaving van het bestaande, maar ook een voorzichtig, naar gelang van de financiële mogelijkheden stap voor stap te verwezenlijken uitbreiding van het hooger onderwijs in Nederlandsch-Indië noodzakelijk.

2. Criteria bij de beoordeeling van de noodzakelijkheid van elke uitbreiding zullen moeten zijn: de behoefte aan wetenschapsbeoefening en wetenschappelijke voorlichting enerzijds, de behoefte aan academisch gevormde werkkrachten anderzijds.

3. Een universitaire opleiding van studenten moet in Indië voorshands alleen dan worden ingesteld, indien deze opleiding hetzij hier te lande goedkoop kan geschieden dan in Europa, hetzij beter; dit laatste o.a. omdat het specifiek Indische materiaal ten dienste staat. Afgezien van de vorming der studenten, zullen bepaalde wetenschappelijke richtingen en vakken in Indië moeten worden vertegenwoordigd voorzover de hier te lande aanwezige geestelijke en materiele schatten wetenschappelijke bestudeering vragen en (of) wetenschappelijke voorlichting van regeering en maatschappij op een be-

paald terrein gewenscht blijken. Vakken van algemeen aard, als met name de filosofie, zullen in geen geval mogen ontbreken.

4. Al het hooger onderwijs dat Indië bezit en zal bezitten, moet zooveel mogelijk worden geconcentreerd in één universiteit. Deze concentratie zal moeten plaats hebben te Batavia. Onderbrenging van de uiteraard te Bandoeng blijvende Technische Hoogeschool in deze universiteit in den vorm van een faculteit der technische wetenschappen, is in principe gewenscht, doch levert in de praktijk wellicht bezwaren op.

5. Het door het departement van onderwijs en eeredienst ontworpen plan om de cultuurwetenschappen en de medische studiën te Batavia, de natuurwetenschappen te Bandoeng te concentreren, verdient geen aanbeveling. De in verband hiermede bepleitte overbrenging van de medische propaedeuse naar Bandoeng moet als nadeelig voor het medisch hooger onderwijs worden ontraden.

6. De toekomstige universiteit te Batavia zal moeten omvatten de faculteit der rechtsgeleerdheid, der geneeskunde, der wis- en natuurkunde en der letteren, eventueel ook die der technische wetenschappen. Het is wenschelijk dat het bestuur dier universiteit zich ontwikkelde in de richting van autonomie.

7. De faculteiten der wis- en natuurkunde en der letteren zullen in verband met de onder 2 en 3 genoemde criteria beperkter van omvang moeten zijn dan aan de Nederlandsche universiteiten het geval is. De faculteit der rechtsgeleerdheid zal in de toekomst kunnen worden uitgebouwd tot een faculteit der sociale wetenschappen.

8. De invloedssfeer der universiteit kan worden uitgebreid door o.a. de opleiding van notarissen, belasting-inspecteurs en inlandsche bestuursambtenaren in universitair verband te brengen. Wij zijn niet al te enthousiast over dit rapport.

Wij missen er te veel de factor der realiteit in, meent de Redactie. En bovendien het op den voorgrond brengen van de, althans voor ons en velen met ons, cardinale kwestie: dat elk hooger onderwijs in Indië op geheel hetzelfde plan moet staan als dat, hetwelk in Nederland wordt gegeven, met geheel dezelfde rechten en bevoegdheden; niet alleen in Indië, maar ook in Nederland.

Men moet niet meer kunnen spreken van Indisch hooger onderwijs en Indische diploma's, bevoegdheden en radicalen, maar alleen van Nederlandsche. (In den ruimsten zin des woords).

Asia

In het Aprilnummer, dat ons heden onder oogen kwam, een rijk verlicht artikel: Buddhi Aspiration in Stone, door Ralph de Pomerai.

De Indische Culturen (Teysmannia)

No. 19 van 1 Oct.: Toprot en rotstelen bij Delitabak, door dr. S. C. J. Jochems (Bac. aroideae Townsend)-Gladiolen. De Gladiolencultuur in Ned.-Indië, door fa. P. Pool te Andijk (met een fraaie plaat). — Paddenstoelvergiftiging (belangwekkende proefnemingen om te komen tot een krachtig werkend tegengif).

De Indische Gids

November: Een andere fiscale oriëntatie gewenscht voor Insulinde's economische en financiële zelfstandigheid, door M. J. Cornelius. (In verband met de wereldcrisis, waarbij de financiële politiek van Indië's centrale circulatiebank er voornamelijk op gericht zal moeten zijn aan het herstel van het wereldevenwicht mee te werken door de binnenlandsche koopkracht te verhogen met behulp van een vermeerdering van het kwantum circulatiemiddel zonder kunstmatige inflatie te wekken. Om de monetair inflatie op natuurlijke wijze te bevorderen en de financiële zelfstandigheid van Insulinde met tertijs te bewerkstelligen, zal er een gewijzigde fiscale politiek noodzakelijk zijn, die met het Indische territoir als zelfstandige basis alle onderwaardingsfactoren van territoriale waarden tracht te ondervangen en daarmede de kapitaalsaccumulatie in het territoir bevordert. Wil men Insulinde financieel saneeren, dan moeten de fiscale overwegingen in de eerste plaats ondergeschikt worden gemaakt aan de economische ontwikkeling en vooral niet remmend op deze inwerken. Handel en credit zullen zich dan beter in het binnenland kunnen ontwikkelen). — De Psychische geschiktheid voor een betrekking in Indië, door H. J. Slechtenhorst. (In verband met een door den schrijver wenschelijk geacht karakterologisch onderzoek van kandidaten voor een Indische betrekking). — Bibliothèque coloniale internationale. Institut colonial international — Annuaire de documentation coloniale comparée année 1931, volume I, door dr. H. G. Heyting. — Een niet onoppig soos-reglement, door C. B. J. van Heuven (van „de Harmonie" te Ambon, ongeveer 75 jaar geleden).

De Indische Post

No 40 van 1 Oct.: Onze Meening, door Z. (Indië en de Crisis. Het begrotings-tekort, hoe dat te overbruggen). — Uit de oude Sultansstad. De

Kraton te Jocabarta Adiningrat. (De grondslag van de samenleving is nabootsing).

No. 41 van 8 Oct.: Onze Meening, door F. (Indië en de Crisis. (Vervolg. Het hevige karakter der crisis. Onze bevoorrechte positie. De moeilijke omstandigheden van suiker en rubber. Reorganisatie en rationalisatie der staatsdiensten. Het tijdelijk karakter der salariskortingen. De mogelijkheid om weer te leenen. Als einddoel, een kloppende begroting voor 1935.) — De Jaarmarkt te Soerabaja. (Een nabetrachting en een analyse). — Uit de oude Sultansstad (vervolg). — Indisch leven in de Residentie. Het Hof leeft mee. Prins Hendrik onder de Oud-gasten.

Onze Mail

No. 7 van 9 Nov.: In Memoriam A. M. Hens. (Op 25 Oct. overleden, door J. Schnebelie en Ch. Welter).

De Indische Verlofganger

No. 14 van 4 Nov.: Indisch leven in de Residentie, door Melis Stoke. X. (Zij die heen gaan. Bijna zonder uitzondering ziet men die vertrokkenen in Den Haag terug. De afscheidsbloemen zijn lang verwelkt, de feestmaaltijden zijn bij de herinneringen opgeborgen en de tropenkleeding is vervisseld voor het Europeesch costuum.

„Zij die heen gingen" zijn ingelijfd bij het groote contingent oud-Indischgasten van Den Haag.

Terwijl aan den eenen kant dit contingent steeds aangroeit, brokkelt het aan de andere ook voortdurend af. De Haagsche couranten brengen geregeld verslag van die droevige gebeurtenissen.

Dit is een tweede rubriek van „hen die heengingen" doch ditmaal op de verre reis waarvan zij niet meer terugkeeren en naar de haven die wij eenmaal allen moeten bereiken).

Landbouw en Veeveelt

No. 6 van 30 Sept.: Orchideeëntoonstelling te Batavia (26 Aug.—7 Sept.) — Het P.P.-legmeel 8, door ir. W. F. Gerhardt. (Mededeelingen van het Gouvernements Proefstation voor Pluimveeteelt te Buitenzorg. No. 111). — Kalkoenteelt in Ned.-Indië, door dr. W. K. Picard.

Onze Stem

No. 41 van 7 Oct.: De Nijverheidsschool van het I.E.V., door F. L. H. D. (De Technische School te Bandoeng wordt opgeheven. Waar nu het I.E.V. de behoefte voelt aan een school waarop jongens, die door omstandigheden de lagere school niet tot een goed einde hebben kunnen brengen, een ambacht kunnen leeren is de Regeering genegen zoon school te subsidieeren, op de basis van de subsidieregeling lager onderwijs. Deze school zal dan komen op het emplacement waar thans de Bandoengsche Technische School staat. In 1933 zal met de eerste klasse kunnen worden aangevangen).

De Rijkseenheid

van 9 Nov. no. 6: A. M. Hens † door mr. S. Cohen Fzn. (Een der vaste medewerkers aan dit blad en medeoprichter van de Vereeniging Indië—Nederland).

De Strijdkreet

van 8, 15, 22 en 29 Oct.: Om de Vrijheid, door brigadier N. J. v. d. Hoven (een spannend verhaal van een deporté, die ontvluchtte en van Suriname naar Nederland en vandaar naar Frankrijk terugkeerde. In Nederland had hij hulp van mevr. Van Kol ontvangen. In een ander werelddoel vond hij werk en was het gelukkige gezin weer vereenigd. Hij zond een foto van zijn gezin, alle in uniform van het Heilsleger, waartoe hij behoorde. Hij was bekeerd en had zijn Verlosser gevonden).

Suriname

Bij de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp tot vaststelling van de Surinaamsche begroting voor 1933. In het aangeboden ontwerp is gerekend op een rijksbijdrage van f 2,907,273, d.i. f 93.007 minder dan voor 1932. In totaal is minder geraamd aan uitgaven f 452,378, en minder geraamd aan ontvangsten f 359,371, zoodat een geringe vermindering van de rijksbijdrage mogelijk was.

Zooals te verwachten was versobering en nog eens versobering.

„De samenstelling van deze begroting werd, meer nog dan zulks in vorige jaren het geval was, beheerscht door de ongunstige oeconomische omstandigheden, welke een verdere daling van de opbrengst der middelen doet verwachten; dit heeft tevens geleid tot de noodzaak van ingrijpende bezuiniging op de uitgaven, waar dit mogelijk bleek.

Zoo zal uit hoofde van de verdere inkrimping van het bedrijf der Surinaamsche Bauxiet-maatschappij de schatkist een aanzienlijk bedrag aan baten moeten derven.

Wegens stopzetting van de balata-industrie mag op uit deze nijverheid voortvloeiende inkomsten vooralsnog niet meer gerekend worden.

**Behangerij - Stoffeerdij
en Beddenmakerij
- Complete Meubilerij -
H. J. VAN AKEN
Van Aerssenstraat 249
Den Haag - Tel. 553576
5188**

Eindelijk spiegelt de algemeene depressie van de welvaart, welke niet het minst veroorzaakt wordt door den moeilijken toestand van de suiker- en de koffie-cultuur, zich af in de raming van de invoerrechten die belangrijk lager moest worden gesteld dan voor 1932.

Nieuwe maatregelen tot versterking van de middelen zijn intusschen na de onlangs plaats gehad hebbende verhooring van de opcenten op de invoerrechten, niet meer getroffen.

Bij de bezuiniging op de uitgaven is niet alleen het verkrijgen van dadelijke besparingen beoogd, maar is er tevens naar gestreefd, den natuurlijken aanwas van sommige uitgaven te besnoeien.

Voorts is het streven er op gericht geweest — en hier toe bestaat thans meer dan ooit aanleiding, gezien de financiële moeilijkheden van het moederland — de rijksbijdrage niet te doen stijgen boven het bedrag, dat daarvoor de laatste jaren is uitgetrokken, n.l. 3 miljoen, doch integendeel haar beteekenend daaronder te doen blijven.

Nochtans heeft de bedoeling voorgezeten om de vitale belangen van het land zoomin mogelijk aan te tasten, terwijl zelfs nog aanmerkelijke bedragen beschikbaar konden worden gesteld ter bestrijding van den crisistoestand, alsmede, voor aanleg en verbetering van wegen in de districten, welke aanleg mede uit een oogpunt van werkverruiming in versneld tempo plaats vindt.

Geef alzoo de oeconomische toestand van het gewest geen reden tot voldoening, niettemin valt op enkele feiten te wijzen, welke zeer hoopvolle verwachtingen voor de toekomst wekken.

Pogingen worden aangewend tot oprichting van een maatschappij, welke zich de cultuur van ananas en den export van deze vruchten in geconserveerden staat ten doel stelt, nu onder bepaalde voorwaarden van regeeringswege een dividendgarantie is toegezegd.

De vooruitzichten op de totstandkoming van een mechanisch cultuurbedrijf van rijst en andere eenjarige gewassen zijn niet ongunstig. Het laat zich aanzien, dat de uitoefening van dit bedrijf, dat ook tot verbetering van de rijstproductie door den kleinen landbouw dienstbaar zal kunnen zijn, kan worden overgelaten aan het particulier initiatief met zekeren steun en zekere bemoeienis van het gouvernement.

Inmiddels zijn reeds voorbereidende maatregelen getroffen; o.a. heeft het landbouwproefstation te Paramaribo bereids de beschikking verkregen over zaden van eenige rijstvariëteiten, waarvan het product voorshands geschikt wordt geacht voor mechanische verwerking.

Uitzaai van deze variëteiten heeft inmiddels plaats gehad; de stand van het gewas is gunstig.

De minister stelt zich voor, na verkregen overeenstemming nog in dit jaar een wetsontwerp aanhangig te maken met het oogmerk de benodigde gelden op het XIe hoofdstuk van de Rijksbegroting van het loopende dienstjaar vrij te maken.

Voorts kan worden gewezen op de proeven, welke dit jaar van gouvernementwege worden genomen met verscheping herwaarts van zorgvuldig geplukte en verpakte sinaasappelen, teneinde ter zake betrouwbare gegevens te verkrijgen, alsmede op voorbereidende stappen om tot een herleving van den bacoven-export te komen. O.a. is daartoe een proefaanplant van dwergen van Congo-bacoven aangelegd.

Eindelijk mag worden vermeld, dat de resultaten, behaald met de openstelling van bepaalde terreinen voor het vrije onderzoek naar goud, niet onbevredigend zijn. Deze terreinen zijn kortelings uitgebreid.

Met het oog op de financiële moeilijkheden van het Moederland, welke den plicht oplegde, om de Rijksbijdrage zoo laag mogelijk te doen zijn, viel aan verhooging van de salariskorting niet te ontkenen.

Het ligt in de bedoeling van den Gouverneur de thans geheven korting te verdubbelen en op 10 pCt. te brengen, waardoor een extra besparing van f 75.000 wordt geraamd.

Wat in de Memorie van Toelichting wordt medegedeeld over de bezuiniging op het onderwijs, laten wij hier volgen:

„De raming van uitgaven voor het onderwijs vertoonde in het oorspronkelijk begrotingsontwerp een aanzienlijk accres. Ter bezuiniging ook op dit ontwerp stelde de gouverneur te dien aanzien de volgende maatregelen voor:

a. Opvoering van den leeftijd voor toelating tot het fröbelonderwijs tot 5 jaar;

b. Invoering van gesplitste schooltijden bij het lager onderwijs in de districten, waardoor elke leerkracht voor het geven van onderwijs aan een dubbel aantal leerlingen zou kunnen dienen;

Complete Woninginrichtingen

op termijnbetaling

Zeer voordeelrijke prijzen
Grote keuze. Begrotingen gratis

Speciale afdeling van Kleding voor Heeren,
Dames en Kinderen

LOEB NOORDEINDE 107-109
DEN HAAG 5369

W. J. STOKVIS

Kon. Fabrik van Metaalwerken 5370

Heerengracht 9 - Den Haag

SANITAIR

**VERLICHTING
VERWARMING**

Grootste sortering

Laagste prijzen

Ch. F. RIJKEN & Co.

Pianofabrikanten 5373

NOORDEINDE 154, DEN HAAG

Hofleveranciers Telefoon 112523 - Giro No. 31010

MEERPOEL
heeft méér keus

PRINS HENDRIKSTR. 153 TEL. 334853
FILIALEN: HEERENGRACHT 44 q. Tel. 114173
COPERNICUSSTRAAT 123. HOEK BEEK TEL. 333128

5382

A. M. v. EMBDEN & Co.

SPUI 24 - DEN HAAG

IJZERWAREN

GEREEDSCHAPSKISTEN

EMAILLE GOEDEREN

5374

HULPDIENST STICHTING CONTRÔLEWONINGEN

Tel. 118436. Kantoor Zomerweg. Giro 138412.

Speciaal ingericht voor het schoonmaken van Huizen,
Gebouwen. Dienst verhuizingen en transport door
geheel Europa. Inlichtingen ook:

Bijkantoor: LAAN VAN MEERDERVOORT 338.

Telefoon 392179 - 5391

Haagsche Verwarmings Industrie N.V.

Laan van Meerdervoort 508 - Telef. 392469

5373

CENTRALE VERWARMING

GASINSTALLATIE EN OLIESTOOKINRICHTING

Uw adres voor:

Edison-, Crystalphone-
en Philips-

Apparaten en Luidsprekers

Kunstzaal Edison

's-Gravenhage, Hartogstraat 9. Tel. 113540

5378

WELLNER-ZILVER voor 1/2 PRIJS

Vanaf 15 Sept. etaleeren wij 500 Wellner-artikelen in étui's. De prijzen varieeren van f2.- tot f10.-. Zoolang de voorraad strekt kunt U hieruit een keus doen tegen halven prijs, wanneer U tevens het adres van een verloofd paar opgeeft. Deze verloofden ontvangen dan later van Wellner een aardige attentie.

J. v. WILLIGEN & ZONEN

HOEK PIET HEIN-ZOUTMANSTRAAT 5371

Voor verzending, opslag en emballeeren
Uwer bagage, wende men zich tot

Fa Boelhouwer, Kruyswijk & Balhuizen
Fijnjekade 25-35, Den Haag. Tel. 112190.

Tevens Motorboot- en Autosneldiensten naar en
van Noord-Holland, Utrecht, Groningen, Friesland,
Drente, Overijssel en Gelderland. 5386

DE STOFZUIGER-CENTRALE

Directeur: P. ELZERMAN

Levering van alle merken

Stofzuigers en Boenmachines

Speciale Verhuurinrichting

5392

Hoofdkantoor: Lange Houtstraat 14

Telefoon 115123

? Dit zijn Uwe adressen!!!

c. Opvoering van het aantal leerlingen per onderwijzer op de stadsscholen voor lager onderwijs tot 90, niet toevoeging aan elken onderwijzer van één kweekeling.

Als gevolg van deze wijzigingen zouden in totaal 94 onderwijzers moeten afvloeien, hetgeen de gouverneur wilde bereiken door ontslag van de in 1932 nieuw aangestelde en van de ongehuwde onderwijzers en onderwijzeressen zonder bij-akten en door pensionneering van de 55-jarigen en ouderen met 30 of meer dienstjaren.

De Koloniale Staten verklaarden zich na eenig overleg bereid mede te werken tot inkrimping van het aantal onderwijzers tot het door den gouverneur voorgestelde getal, doch het college bleef bezwaar gevoelen tegen de gesplitste schooltijden in de districten en wenschte in stede daarvan de tewerkstelling van hulpkrachten uit de omgeving, waarvoor de Staten een krediet van f5000 beschikbaar wilden stellen.

Gezien het betrekkelijk gering bedrag, waarmee de beoogde besparingen zouden worden verminderd, heeft de gouverneur ten slotte dit financieel bezwaar laten vervallen en de schooltijdsplitsing voorloopig opgeschort. Uit een begrotingsoogpunt is derhalve overeenstemming bereikt.

**

"De Telegraaf" heeft een onderhoud gehad met den heer W. C. Clasener over diens plannen voor den export van ananassen in geconserveerde toestand. Zie het avondblad van 10 November.

De heer Clasener, die de zaak van alle kanten heeft bekeken, is zeer tevreden over de vooruitzichten. Hij hoopt in het begin van het volgende jaar zoover te zijn, dat hij, dank zij den steun van de regering, in het bijzonder van den Minister van Koloniën en den Gouverneur van Suriname, dr. Rutgers, zal kunnen toonen, welke mogelijkheden het „stiefkind" Suriname biedt.

**

De Rotterdamse correspondent van „Het Algemeen Handelsblad" meldt aan zijn blad van 4 November een

onderhoud met den heer O. S. Knottnerus, president-directeur der Ned-Indische gasmaatschappij, die half Augustus naar Suriname en Curaçao vertrok voor een inspectiereis naar de bedrijven der maatschappij te Paramaribo en Willemstad en nu is teruggekeerd.

Wij ontleenen aan het onderhoud het volgende:

„In vergelijking met Curaçao doet Suriname den Nederlander weldadig aan. Hij kan er overal met zijn eigen taal terecht. Met de negers die in de fabriek der maatschappij als arbeiders werken kon de heer Knottnerus Nederlandsch spreken. Dat is een groot onderscheid met Curaçao niet alleen, maar ook met Oost-Indië.

Veel belangstelling — en dat niet sinds vandaag of gisteren — heeft de heer Knottnerus voor de Surinaamsche koffie-cultuur. De proeven van dr. Fernandes hebben de Surinaamsche koffie, die vroeger werd achtergesteld bij andere soorten, dermate verbeterd dat zij met andere kan wedijveren. Ik, die altijd meegeholpen heb aan de ontwikkeling der koffie-cultuur in Suriname, heb daarvan verschillende goede resultaten gezien, verzekerde ons de heer Knottnerus."

**

Omtrent den stand van zaken bij de waterleidingenwerken op Republiek deelt een bezoeker in „De West" mede:

Het emplacement is door een prikkeldraadomheining afgesloten. Het groote pompstation nadert reeds zijn voltooiing. Verder vindt men er drie keurige woonhuizen voor het leidend personeel. In de savana bevinden zich niet minder dan zeven bronnen, in de directe omgeving van het emplacement. Dit aantal kan, zoo noodig, worden uitgebreid. Maar de vertegenwoordiger der Waterleidingmaatschappij, ir. Van Veen, deelde ons mede, dat deze bronnen in afzienbaren tijd voldoende zijn om heel Paramaribo van het noodige nat te voorzien. De zandlagen waaruit het water wordt verkregen, liggen op afwisselende diepten, veilig verborgen onder een kleilaag.

Eén der bronnen werd, ter eere van ons bezoek, in werking gesteld. Het water was glashelder en leek veel op regenwater, ook wat den smaak betreft. Het onder-

gaat echter eenige bewerking, alvorens voor de consumptie gereed te zijn. Die bewerkingen strekken om het koolzuurgehalte te verminderen en het ijzer af te scheiden.

**

De heer C. L. Tomson, de bekende voorvechter voor Suriname als vruchtenland, zal 8 Dec. op de groote bovenzaal van Café Hollands een lezing houden (opgeleust door lichtbeelden) over de vruchtencultuur in Suriname. De lezing zal uitsluitend gaan over: de perspectieven van en voor vruchtenteelt, verwerking en export, mogelijkheden voor Nederlandsche arbeidskrachten en financiële vooruitzichten.

Curaçao

Een mooie voordracht.

De zaal van het Koloniaal Instituut te Amsterdam was verleden week Vrijdag (4 November) nagenoeg geheel gevuld, toen dr. Van der Sleen o.a. voor de leden der plaatselijke afdeling van Oost en West zijn voordracht met lichtbeelden en rolprenten hield over Curaçao, Aruba en Bonaire.

Op onderhoudende wijze vertelde de heer Van der Sleen. Het was geen geleerd-wetenschappelijk betoog (de spreker bleef zelfs het antwoord schuldig, toen hij zich de vraag stelde, welk der drie eilanden het grootst was), meer een weergave van indrukken van een reiziger, maar van een, die verbazend goed uit zijn oogen heeft gekeken en zijn beide ooren scherp te luisteren heeft gelegd, en met een stalen geheugen. Zoo werden van het doek af de leden van den Kolonialen raad zonder missen aan ons voorgesteld, geen oogenblik werd gearzeld bij elk plaatje van stads- of buitendistrict, ook waar meer gelijk dan eigen scheen te zijn.

Nagenoeg alle bezoekers van Curaçao weten te vertellen, dat Willemstad al dadelijk bij aankomst

Het Baby-Uitzet in Indië

Artikelenreeks van de Firma S. Ferwerda,
Vischmarkt 15-19, Groningen. No. 2

NADRUK VERBODEN

Nu wiegje en kleeding gereed zijn komt de beurt aan de bespreking van de overige artikelen, die bij de komst van den kleinen wereldburger op hem moeten wachten. Om te beginnen de Babykamer.

Deze behoort overal, maar vooral in Indië, zoo koel en frisch mogelijk te zijn. Veel ventilatie maar vooral geen tocht. Natuurlijk heeft mamaatje de kamer met zorg in één tint gehouden, rose, als een meiske de hartewensch is, blauw als er naar een stamhouder verlangd wordt. Ook in elke andere tint kan een artistiek aangelegd moedertje een smaakvol geheel uitvoeren. Verlies daarbij echter het nuttige niet uit 't oog. Welke kleur de gordijnen ook hebben, ze moeten in het middaguur het al te felle zonlicht behoorlijk kunnen temperen (indien tenminste geen jalouzieën of „crées" aanwezig zijn. Crées zijn een soort jalouzieën van rottan).

Behalve de wieg behooren in de kamer de navolgende artikelen aanwezig te zijn.

1ste De baby-tafel.

Dit meubel is in allerlei uitvoeringen verkrijgbaar. Alvorens verder te gaan met de bespreking hiervan, een dringende raad aan liefhebbende a.s. grootouders in Holland, die niets liever willen dan de mooiste geschenken voor het kleine ding over te sturen. Daarvoor zijn wieg, wagen of aankleedtafel wel het verleidelijkst. In de winkels lokken de snoezigste modellen te kust en te keur tot koopen uit en uw hart, lieve Grootjes, stroomt over van weemoedige teederheid voor 't aangebeden kleinkind, dat zoo onbereikbaar ver weg geboren zal worden en dat misschien pas als een klein menschje van een jaar of zes op uw knie zal zitten.

Maar hoe 't ook uitlokt, doe het niet! Koop kleertjes en speelgoed maar geen groote artikelen. Ge zult er de a.s. Ouders zelden genoeg mee doen.

Rottanwieggen zijn bij elke Rottanchinees te krijgen (op de niet al te kleine plaatsen) en een aankleedtafel maakt iedere toekan-kajoe (timmerman).

Bovendien kan men dan op eigen teekening bestellen en de kosten zijn gering en zullen niet veel verschillen van de invoerrechten op dergelijke artikelen uit Holland. Als 't Mamaatje dus zelf haar aankleedtafel ontwerpt zorg dan in de eerste plaats voor de juiste hoogte; niets is vermoeiender dan 't aankleeden van een kindje op een te hooge of te lage tafel.

Verder zorg men voor een flinke bergruimte, liefst laden (met 't oog op allerlei insecten) in plaats van planken. 't Verstandigste is de aankleedtafel op korte pootjes te zetten, die dan ook weer in waterbakjes kunnen staan.

Boven de tafel bevestigt men een rekje waarop talk, boorwater, watten, enz., een plaatsje vinden (makkelijk grijpbaar).

Als u voor de tafel staat behoort aan uw rechterhand een waschtafeltje te staan; een eenvoudige kom op metalen voetstuk is voldoende, beter nog een kom met 2 afdeelingen, één met water voor 't gezichtje, één om 't kleintje tijdens 't verschoonen te wasschen.

Naast u op den grond staat een mand voor 't vuile goed. Héél praktisch is het hieronder een voetstuk of bankje aan te brengen, dat ook weer met

behulp van waterbakjes miervrij opgesteld kan worden. Men loopt anders groote kans dat de mieren, nog vóór Baboe de kleertjes heeft kunnen wasschen, de vlekken tot gaten hebben uitgebeten.

Zoo dicht mogelijk bij de aankleedtafel staat het badje (tochtvrij!) Is op de plaats waar u woont geen bad verkrijgbaar, dan is een gewone zinken teil ook heel geschikt. Men plaatst haar op een tafeltje zoodat ge er gemakkelijk bij kunt. Op de aankleedtafel ligt een matrasje met een wit sloop erom al of niet met 'n strook rondom van broderie. Drie van die sloopen zijn voldoende. Ook kan men hiervoor een wiegenlakentje nemen. Midden erop ligt een zeiltje bedekt met een gewonen onderlegger. Hierop wordt de Baby verschoont en afgezeepd. In 't eigenlijke badje wordt 't kleintje dan afgespoeld. Voor het wasschen en inzeepen gebruike men liever geen sponsjes. Deze zijn, evenals alle moeilijk te reinigen artikelen, niet hygiënisch en daarom voor Baby af te raden.

Gedurende de eerste dagen neme men liever een prop watten, die na elk bad weggeworpen wordt. Op den duur is dit echter een kostbare methode. 't Beste gebruikt men dan waschlapjes. Deze zoowel als de handdoekjes en badlakens, moeten zoo zacht mogelijk zijn, om 't teere huidje niet te bezeeren. Tegenwoordig zijn deze artikelen, speciaal voor zuigelingenverzorging, in den handel verkrijgbaar, vervaardigd van buitengewoon zacht en soepel tricot weefsel. Aan één kant ruig of ook wel aan beide zijden, naar verkiezing. De waschlapjes moeten telkens gewasschen worden. Daar neme men dus minstens 12 stuks van, verder 6 handdoeken en 3 baby-badlakens.

Een zeer belangrijk artikel voor de Indische baby is de box, waarin het kindje dikwijls reeds na enkele weken ligt om toch vooral zoo weinig mogelijk last van de warmte te hebben. In de box komt een matrasje (precies passend) met een lakentje erover (3 stuks is voldoende in 't uitzet). 't Kleintje ligt dan daarop (natuurlijk weer op een zeiltje met onderlegger). Als Baby groter wordt en heele ontdekkingstochten door de box onderneemt, moet 't matrasje heelmaal beschermd worden met een groot zeil onder het lakentje.

Gaat Baby loopen, dan doet met het beste door de matras te vervangen door een tapijtje of boxkleed van badstof, omdat het voor Baby moeilijk is op een matras te loopen. Men heeft tegenwoordig leuke gekleurde zware badstof boxkleeden, waarop alleraardigste dierenteekeningen.

Tot slot nog de wagen. De ingrediënten hiervoor zijn dezelfde als voor 't wiegje, echter met dien verstande, dat alleen het gemakkelijk waschbare goed voor beiden door elkaar gebruikt mag worden. Matrasje, kussentje en, eventueel in de bergen, het dekentje, moeten apart aangeschaft worden.

Het is niet goed de dingen, die 't kleintje in den tuin of op straat gebruikt ook ongewasschen in 't wiegje te leggen. In Indië kan niet genoeg op hygiëne en zindelijkheid gewezen worden. In een laatste artikel zal een overzicht gegeven worden van de artikelen die het a.s. Moedertje zelf noodig zal hebben.

geluisterd en gekeken werd, terwijl „de petroleum" maar nauwelijks ter sprake kwam.

Lichtbeeldenverordening.

De gouverneur heeft een ontwerp-verordening op de vertooning van rolprenten ingediend. Hierbij is een facultatieve keuring voorgesteld voor alle rolprenten en een vaste keuring van rolprenten op geschiktheid voor bezoekers beneden 16 jaar. De eerste geschiedt door het algemeene of het plaatselijk hoofd der politie, de laatste door een commissie. In het eerste geval bestaat beroep op den gouverneur.

Het is niet heel duidelijk, waarom hier van lichtbeeldenvertooningen gesproken wordt, daar uitsluitend rolprentvertooningen bedoeld zijn. Het spraakgebruik verstaat onder lichtbeelden iets anders, n.l. hetzelfde als onder lantaarnplaatjes. Dat het Nederlandsche woord „rolprent" gebruikt wordt, verdient hartelijke toejuichingen.

Nagekomen Berichten.

Baby-Uitzetten voor Indië

Een Baby-Uitzet kunt U overal koopen. Een Baby-Uitzet voor Indië stelt speciale eischen en koopt U daarom het beste bij 5198

Ferwerda, v. h. Juchter
Groningen - Opgericht 1809

Prijscourant en monsters op aanvraag

Namen en adressen der Afdeulings-secretarissen.

- Amsterdam: L. D. Petit, Van Breestraat 21.
- Amersfoort: Mr. E. H. Bergsma, Huygenslaan 7.
- Arnhem: G. J. v. d. Heide, Benedendorpsweg 8, Oosterbeek.
- Apeldoorn: J. C. Baars, Jagersweg 42.
- Bergen op Zoom: C. Sitsen, Antwerpsche Straat 28.
- Breda: E. W. v. Vegchel, Ginnikenweg 119.
- Curaçao (West-Indië) H. J. C. Bodenburg, Hellmund-Willemstad.
- Deventer: Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Singel 1.
- 't Gooi: A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, Hilversum.
- Groningen: Mr. J. Feitsma, Heerestraat 79.
- Den Haag: J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12.
- Haarlem: H. P. Deinum, Van Hogendorpstraat 3.
- Leiden: Mr. E. Rijke, Witte Rozenstraat 20.
- Nijmegen: Mevr. M. R. S. Bleckmann—Hoogenstraaten, Berg en Dalsche weg 134.
- Paramaribo: M. H. Stephan, Zwartenhovenbrugstraat 35.
- Rotterdam: F. A. Vervloet, Westersingel 87.
- Twente: J. J. Hansma Enschedé, Groen van Prinstererlaan 37.
- Utrecht: Mevr. L. P. v. d. Wijk—v. d. Haar, Hieronymusplantsoen 8.

typisch Hollandsch aanziet, maar waarin dat uitkomt zei iemand, slechts eens lazen wij van iemand, die tot veler verwondering verklaarde, dat hij niets Hollandsch ontdekt had, noch bij aankomst noch bij langer verblijf. Dr. v. d. Sleen heeft het raadsel opgelost: het zijn dezelfde witterende daken, die ge niet in Amsterdam of Rotterdam, maar in Hoorn en Stavoren ziet.

Zoowel lichtbeelden als rolprenten zijn uitnemend geslaagd. Dr. v. d. Sleen heeft geboft, zoo noemde hij het zelf; de opening van den Kolonialen Raad, de inhuldiging van den nieuwen bisschop, schijfschieten met de Van Nes, en... regen — hij heeft het allemaal meegemaakt. Maar het mooist waren de opnamen van de natuur, flora en fauna. Hier verraaft de opname zelf den vakman. Zoals cacteen genomen zijn, flamingo's, leguanen, de branding op de kust — het is alles schitterend. Het zegt ook wat, dat bijna onafgebroken twee uren

Uit den Verren Vreemde

Herriot's bezoek aan Madrid.

Terwijl de minister-president Edouard Herriot met nadruk verzekerd en herhaald heeft, dat zijn bezoek aan Madrid geen andere betekenis heeft dan de versterking van de goede verhouding en de bevestiging van de vriendschapsbanden tusschen Frankrijk en Spanje, heeft de buitenlandsche pers, met name de Italiaansche en de Duitsche, daarin een aanwijzing willen zien van een nauwere samenwerking in de Marokko-politiek, met verder strekkende bijbedoelingen. Nu behoeven deze inzichten niet bepaald als tegenstellingen te worden beschouwd. 't Is nu eenmaal zoo dat als de Fransche pers niet grif toe kan geven, wat de Italiaansche of de Duitsche beweert, het verschil zoo wordt uitgemaakt en zoo wordt uitgedrukt, dat het veel grooter en veel dieper lijkt dan het werkelijk is. Herriot's bedoeling in het tegenwoordige kan niet verder gaan dan het beleefdheidsbezoek aan den nieuwen buurman in het oude huis, maar daarom kan hij de samenwerking in Marokko, waar de mogelijkheden ook buren zijn, wel indachtig zijn geweest, ook in verband met de toekomst-politiek, al is dit onderwerp niet als een programma-punt van het bezoek vermeld.

Leest men de Fransche bladen oplettend, dan valt 't op hoe zij bij hun weerlegging van de buitenlandsche beweringen, deze eigenlijk tegelijkertijd toch toegeven. Men vindt in herinnering gebracht dat Frankrijk's zekerste verbinding met Marokko door Spanje loopt, dat de betekenis van Spanje als afsluiter van de Middellandsche Zee door Frankrijk ten volle beseft wordt, dat de ontvinding heeft aangetoond hoe gemis aan samenwerking in N.-Afrika onheil voor beide landen betekent, enz. De Fransche bladen willen den nadruk leggen op het belang voor het Europeesch evenwicht en als zoodanig voor de verzekering van den wereldvrede. 't Zij zoo, maar 't een belet 't ander niet. Integendeel, dunkt ons.

De kwestie van Oost-Groenland.

Na hetgeen wij over dit geschil eerder hebben medegedeeld, meenen wij ook het volgende te moeten vermelden.

Het Noorsche blad *Dagbladet*, dat steeds veel aandacht besteedt aan het geschil tusschen Denemarken en Noorwegen over de soevereiniteit over Oost-Groenland, maakte melding van geruchten volgens welke de Deensche regeering voorgesteld zou hebben het geschil bij te leggen. Denemarken zou de rechten van Noorsche visschers en pelsjagers, die op of nabij Groenland hun bedrijf uitoefenen, willen uitbreiden op voorwaarde, dat Noorwegen de Deensche soevereiniteit over geheel Groenland erkende. Norsk *Telegrambyrå* heeft van den minister-premier de verzekering ontvangen, dat Denemarken geen enkel voorstel tot een vergelijk had gedaan en later heeft ook de minister van Buitenlandsche Zaken de geruchten gedementeerd. Het Zweedsche blad *Dagens Nyheter* is van meening dat er geen officieel voorstel is gedaan, maar dat er van Deensche zijde misschien officieus is onderzocht of Noorwegen bereid zou zijn een minnelijke schikking te treffen. De Noorsche regeering staat echter op het standpunt, dat de zaak, nu zij eenmaal bij het Permanente Hof van Internationale justitie aanhangig is, door het Hof uitgemaakt moet worden.

Nederland—Zuid Afrika.

De Commissie voor den Nederlandsch-Zuid-Afrikaanschen handel heeft een beschouwing ontvangen van een Nederlandsch zakenman, die jarenlang in Zuid-Afrika werkzaam is geweest en laatstelijk optreedt als vertegenwoordiger van een groot Amerikaansche exportbedrijf. Daarin wordt o.m. medegedeeld (*N.R.Ct.* 5 Nov.):

In andere landen, welke hun producten naar Zuid-Afrika exporteerden, als Engeland, de Verenigde Staten van Amerika en Duitschland, is de noodzakelijkheid van persoonlijk contact met het afzetgebied steeds erkend geweest.

Behoudens eenige gunstige uitzonderingen heeft de Nederlandsche industrieel en handelsman de Zuid-Afrikaansche markt in dit opzicht verwaarloosd. Indien hij in dit land belang stelde, nam hij er genoegen mee om de zaken te doen door bemiddeling van Engelsche „shippers”; van hen ontving hij betaling tegen overgave van documenten te Londen, hetgeen hem volkomen zekerheid bood.

Gedurende de laatste jaren is een verandering in het economisch leven ingetreden, welke den industrieel noodzaakt om zijn verkooppolitiek te herzien. Verscherpte concurrentie van landen met lagen levensstandaard of en gedeprimeerde valuta, gepaard aan bepalingen, welke den invoer beperken ten gunste van een eigen industrie en ten slotte de ongekende inkrimping van het volume der inkoop tengevolge van de heerschende economische crisis

hebben hem — en niet in de laatste plaats in Nederlandsch-Indië — verdreven van markten, op welke afneming zijn bedrijf gebaseerd was.

Om hieraan het hoofd te bieden, dient hij intijds zijn bakens te verzetten en, wat Zuid-Afrika betreft, staat hem den weg open, die door anderen reeds lang werd gevolgd, namelijk die van direct contact met de aldaar gevestigde afnemers. Hoewel niet met zekerheid kan worden gezegd, dat de verbeterde omstandigheden op de Zuidafrikaansche markt zich in goede richting zullen blijven bewegen, dient er op te worden gewezen, dat deze tijd van aanvankelijk economisch herstel gunstig mag worden geacht om stappen in deze richting te nemen. Bij het overwegen van de wenschelijkheid van een zakenreis naar de Unie, behoeft de Nederlandsche industrieel niet in het duister te tasten. Onze handelsvoorlichtingsdienst toch is bereid om aan de hand van de te verstrekken gegevens een vooronderzoek in te stellen en rapport uit te brengen omtrent de mogelijkheid om op grond van ontvangen offeren tot zaken te komen; op grond van een dergelijk rapport zal hij kunnen oordeelen of er aanleiding bestaat om de reis al dan niet te ondernemen. In dit verband diende te worden gewezen op de ontwikkeling der binnenlandsche industrie, welke tengevolge heeft dat de invoer van overzee van de betrokken artikelen geleidelijk achteruit loopt. Daartegenover is echter een evenredig groeiende vraag naar halfabrikaten ontstaan, waaraan Nederlandsche industrieelen en handelaren hun aandacht dienen te schenken.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's Gravenhage.

Op Woensdag 30 November a.s. des avonds 8 uur, zal mevrouw Anna Klaasen optreden in haar zangvoordrachten, begeleid aan den vleugel door mevrouw Jeane Koning—Couterier, in het Gebouw Excelsior, Zeestraat 57B alhier.

Leden en begunstigers van de afdeeling 's Gravenhage met één huisgenoot hebben vrijen toegang op vertoon van hun lidmaatschap-tevens contributiekaart 1932.

De Secretaris,

J. C. BAUDOIN.

A. N. V.-lezing.

Uitnoodiging aan Bestuur en leden (begunstigers) der afdeeling 's-Gravenhage van de vereeniging „Oost en West” tot bijwoning van de door het Algemeen Nederlandsch Verbond te geven lezing van den heer K. van der Veer uit Amsterdam op Woensdag 7 December a.s. des avond 8 uur in de zaal Excelsior, Zeestraat 57b, alhier, over: „Indië en het Nederlandsche Volk”, waarbij gewezen zal worden op de betekenis der economische samenwerking van Nederland en Indië. Het besprokene zal daarna door films worden toegelicht.

Leden en begunstigers, die van deze lezing gebruik wenschen te maken hebben met één huisgenoot vrijen toegang op vertoon van hun lidmaatschap-tevens contributiekaart 1932.

De Secretaris,

J. C. BAUDOIN,

Jacob Hopstr. 12. Tel. 554262.

Afdeeling Groningen e. o.

Dinsdag 29 Nov. a.s., des n.m. te 8½ uur, zal Prof. Dr. Ir. F. A. Oening Meinez voor het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap in de Bovenzaal van het Concerthuis te Groningen een lezing houden, waarvan het onderwerp luidt: „Resultaten der Zwaartekracht-expedities met Nederlandsche Onderzeebootten”.

Leden van „Oost en West” vrijen toegang op vertoon lidmaatschapskaart.

Afdeeling Nijmegen.

Donderdag-avond 24 November a.s. om 8 uur zal de heer Mr. Dr. P. H. W. G. van den Helm in den kleinen foyer van het Concertgebouw „De Vereeniging” eene lezing met lichtbeelden houden over: „De geschiedenis van Suriname als volkplanting”.

Leden met één introductie(e) en begunstigers(s)ers) hebben vrijen toegang.

HET BESTUUR.

Afdeeling Apeldoorn.

Woensdag 30 Nov. A. Pimentel: „Zes jaren onder de koppensnellers van Centraal-Borneo”; toegelicht met lichtbeelden en ethnografica.

Woensdag 21 Nov. Dr. W. G. N. v. d. Sleen: „Suriname”.

Woensdag 25 Januari. Dr. W. G. N. v. d. Sleen: „Curaçao, Aruba, Bonaire”.

Alle lezingen zijn in de Groote zaal van „La

Bordelaise”; beginnen om 8 uur; toegankelijk op vertoon van contributiekaart voor leden met twee huisgenooten; voor begunstigers; alle andere belangstellenden betalen f 0.50.

Cursus Dr. v. d. Sleen in zes lessen: Voor ons derwijsbevoegd en leden van Oost en West en „Volksuniversiteit F2.—; voor alle andere belangstellenden f 3.— voor den geheelen cursus.

Aan alle (ruim 120) scholen in de Inspectie Apeldoorn, zijn circulaire verzonden.

Dringend verzoek zich op te geven vóór of op 21 November bij den secr. der afd. Apeldoorn van Oost en West, Jagersweg 42, Tel. 4027, postgiro 93038. Nadere mededeelingen volgen.

De Secretaris,

J. C. BAARS.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Voor de leden in Ned.-Indië.

De leden die in Ned.-Indië verblijven worden vriendelijk verzocht de door hen verschuldigde contributie aan hem over te maken, zoodra door hen ontvangen is een postwissel-formulier en zulks teneinde verdere kosten op de inning dier contributie niet noodeloos te vergrooten.

De Hoofdvertegenwoordiger van Oost en West,
L. M. F. PLATE.

Informatie-bureau.

Het informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Verkrijgbaar ad f 0,25 „Curaçao”, naar de laatste gegevens bewerkt door het Bestuur der afdeeling aldaar, welke secretaris, de heer H. J. C. Bodenburg Hellemund gaarne bereid is verdere informatiën omtrent Curaçao aan belanghebbenden te verstrekken.

De West-Indische Commissie der Vereeniging

„Oost en West”.

Deze Commissie kwam bijeen op Donderdag 10 dezer in een lokaal der Vereeniging. Hare samenstelling is thans de volgende:

De heer W. R. Menkman, Voorzitter; mevr. G. van Beresteyn—Tromp, (Adviseuze); mevr. L. Romeijn—Tuckermann; de heeren: prof. J. A. Grutterink; mr. B. de Gaay Fortman; mr. dr. H. D. Romeyn; F. Oudschans Dentz; J. W. van Aalst Jr.; H. J. Wolff; en F. H. A. van der Brugh, Secretaris.

Het Parapattan Weezengesticht te Batavia.

Ontvangen het jaarverslag 1931 en een Gedenkschrift van het 100-jarig bestaan — 1832—1932 — (op de leeszaal, ter kennisneming van onze leden).

Blijkens het jaarverslag heeft deze nuttige stichting dringend steun noodig, weshalve dezelve aan onze leden warm aanbevolen wordt.

Vertegenwoordiger in Nederland, de heer L. J. Harmsen, directeur der Nillmij, Oranjestraat 13, Den Haag.

HET HOOFDBESTUUR.

Ter overdenking.

Aan hen, die de Vereeniging „Oost en West”, bij uiterste wilsbeschikking wenschen te bedenken, wordt daartoe de volgende vorm aanbevolen:

„Ik vermaak aan de Vereeniging „Oost en West”, zetel Den Haag, waarvan de Statuten zijn goedgekeurd laatstelijk bij K. B. van 1 September 1927, No. 22, de som van ..... maanden na mijn overlijden, vrij van alle kosten en rechten.

Adresverandering.

Den leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland, aan den Administrateur der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag; in O.-Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den heer L. M. F. Plate, Bromostraat 9, Malang; in Suriname aan den heer M. H. Stephan, Zwartenhovenbrugstraat 35, Paramaribo en in Curaçao aan den heer H. J. C. Bodenburg Hellemund, Willemstad, Secretarissen der aldaar gevestigde Afdeelingen.

In Nederland aangekomen verloftogers.

Mej. M. Sassin, sten. 1e kl. Volksraad, Buys Ballotstraat 6, Den Haag; H. J. Valkenhoff, landmeter 1e kl. kadaster, Lubeckstraat 80, Den Haag; F. J. Matthieu, 2e off. b.d. Gouv. Marine, Sarphatipark 47, Amsterdam; mevr. J. J. M. Verlaak, Mulo-onderw., Planciusstraat 6, IJmuiden-Oost; mej. L. Rensen, verpleegster, 2e kl. te Paramaribo, 1e. Const. Huygensstraat 53, boven, Amsterdam-W.; mr. Th. A. L. M. van Roosmalen, Apostolisch vicaris

van Suriname, Keizersgracht 218, Amsterdam-C.; A. Ros, havenmeester 3e kl., Havenstraat 63, Heemstede; E. J. v. Oele, mulo-onderwijzer, Julianaplein 7, Noordwijkerhout; P. Brouwer, gouv. arts bij den dienst v. d. Volksgezondheid, Noord-Willemskanaal 39, Assen; J. Magermans, gedipl. gezaghebber b.h. B.B., Oostersingel 15, Groningen; P. Groenhart, onderwijzer a.d. Cultuurschool te Malang, Overboschlaan 13, Bithoven.

Slotboom

ZEESTRAAT h. BAZARSTRAAT

ANNO 1802

5096

SPECIALITEIT: CENTRALE VERWARMING MET OLIESTOOK-INRICHTING

Met Pensioen.

J. Boekholt, hoofdopzichter bij de art. constructiewinkel, Hofsingel 41, Vlaardingen; W. Versluys, opperhoutvester bij den Dienst van het Boschwezen, Jul. van Stolberglaan 58, Den Haag.

ADRESVERANDERINGEN.

J. D. A. Augustijn, contr. b.d. Pandhuisdienst, Galvanistraat 40, Den Haag; A. de Grave, adm. ambt. B.O.W., v. Limburg Stirumstr. 23hs., Utrecht; L. Flohr, hfd.opz. b.d. Waterst. en B.O.W., Obrechtstraat 622, Den Haag; H. A. Voskuil, Gouv.Arts, Volksgezondheid, Apeldoornschelaan 71, Den Haag; J. Boords, Mulo-onderw., Wipstrikerallee, Zwolle; N. R. A. Voskuil, Mulo-onderw., Helmerslaan 51, Eindhoven; J. Th. Horstink, Kap. v. d. Topdienst, L. v. Meerdervoort 345, Den Haag; Mr. P. J. L. Harting, Lid v. d. Raad v. Just. te Semarang, p.a. Ned. Ind. Handelsbank, Den Haag; Mr. A. van Zwieten de Blom, leeraar b.d. Kon. W. III-school te Bat. Kerkstr. 42, Utrecht; W. A. A. v. Gessel, Mulo-onderw., Jac. Obrechtplein 6, Amsterdam-Z.; C. Maris, Insp. v. Fin. 1e kl., Archimedesstraat 83, Den Haag; Mevr. A. M. Niemans, geb. Ernsts, hfd.commiss. Dep. v. Just., Deventerschestraat 18, Scheveningen; W. Ch. L. Brocx, Opp. houtv. b.d. Dienst v.h. Boschw., L. v. Meerdervoort 335, Den Haag; mr. D. C. Lap, Adj.Insp. v. Fin., Zeeweg 54, Wijk aan Duin; M. R. Braun, Off. v. Gez. 2e kl., Montana s. Sierre Valais (Zw.), Pension Stoll. Ir. J. P. Spruyt, Beroepsass. b.d. Geneesk. Hoogeschool te Bat., Keizersgracht 201, Amsterdam-C.; A. F. Koster, Contr. 1e kl. P.T.T., Albert Hahnstraat 5, Amersfoort; W. W. B. Droogleeveer, Luit. Kol. v. d. Topdienst, Julianalaan 42, Overveen; N. Groot, Loods 1e kl. te Soerabaja, p.a. H. v. d. Werf, Scheepswerf, Deest; J. C. Kuyf, Techn. ambt. 2e kl. P.T.T., Oranjeplein 98, Den Haag; mr. B. v. Haaften, adj.-insp. v. Fin., Denneweg 118a, Den Haag; B. H. de Vries, 1e Luit. d. Inf., Obrechtstraat 433, Den Haag; D. A. v. Deursen, ter beschikk. v. d. Prov. Oost-Java, Stationsplein 49, Den Haag; A. L. Vink, Gedipl. Gezagh. B.B., Regentesselaan 284, Den Haag; F. S. de Vries, wnd. vakonderw. b.d. Kon. Wilh. school te Bat., Prins Hendrikstraat 81, Den Haag; A. E. Catalani, Ass.-Res. b.d. Algem. Best.dienst, Pension Soeka Manah, Sweelinckstraat 111, Den Haag; Mej. M. Klein, 1e comm. b.d. Dep. v. B.B., Esiaan 12, Villa Insulinde, Bussum; W. P. Kaptijn, Onderluit. Mag.mr. der Intendance, Leidschevaart 124, Haarlem; T. C. E. W. Canter Visscher, leeraar a.d. Midd. Landbouwsch., Neuhuyskade 120, Den Haag; A. D. C. Poolman, ambt. ter besch. Hfdinsp. v. Fin., Bazarstraat 50, Den Haag; J. G. Boon, v. Ochssee, Kap. d. Inf., Nieuwe Rijn 46, Leiden; Th. Worster, wnd. schoolhoofd O.W.L.O., 4 Quai St. Thomas, Strabourg (Bas Rhin); R. F. v. Beber, wnd. schoolhfd. O.W.L.O., Maresingel 25, Leiden; A. G. v. Nes, Comm. v. Pol. 1e kl., Begoniastraat 293, Den Haag; P. L. Fabriek, Contr. 1e kl. P.T.T., Jan van Houtkade 24, Leiden; J. Kriek, Mulo-onderw., Slingerbeekstraat 91, Amsterdam-Z.; A.

Rusthuis „MON REPOS” Juliana van Stolberglaan 78 Den Haag — Tel. 720444 Biedt ruime gelegenheid voor opname van rustbehoevende, herstellende en bedlegerige patiënten. Deskundige verpleging en geneeskundige hulp aan het huis verbonden. Overigens kenze geneesheer vrij. **Dag en nacht** verpleging. Prospectus wordt op aanvraag gezonden. 5120

DEN HAAG

Kantoor voor Adm.- Opleiding voor
5224 en Belastingzaken Boekhoudexamens (V. v. L., Merc.)

V. KOPERBERG C. S.
FLATGEB. ZOUTMANSTRAAT 98 — TELEF. 337271

Heymans, Exp. ter Alg. Secr., Naarderstraat 262, Huizen; M. de Jong, Contr. 1e kl. P.T.T., Gouverneurlaan 462, Den Haag; Mr. Chr. Stumphius, Ref., Dep. B.B., Weissenbruchstr. 221, Den Haag; Ir. P. F. A. von Wolzogen Kühr, Hfd.ir. Afd. chef S.S., Nachtegaalstr. 75, bis A, Utrecht; G. J. Lange, Gedipl. Gezagh. B.B., Nobelstraat 1bis, Utrecht; H. Olthof, Sch.hfd. O.W.L.O., Kuiperstraat 41, Zutphen; H. H. Driesser, Mulo-onderw., Kwartellaan 53, Den Haag; J. P. J. Sanders, Mulo-onderw. Hamburgersingel 47, Venlo.

Van onze Adverteerders.

Wij waren dezer dagen in de gelegenheid de kapperssalon die de heer H. J. Oorthuizen, Sneeuwklodjesstraat 23 in Den Haag, exploiteert, in oogenschouw te nemen.

Wanneer wij zeggen kapperssalon, dan is dit slechts ten deele waar, want niet slechts voor heeren die zich van het overtollig haar van hoofd en gezicht willen ontdoen, bestaat daartoe in deze zaak gelegenheid, doch ook voor de dames bestaat gelegenheid in een afzonderlijke salon waarin eenige boxen werden ge-projecteerd, zich te onderwerpen aan de verschillende behandelingen van het haar, die Koningin Mode, de laatste jaren heeft ingesteld. In deze afdeling, waarin ook de heer Oorthuizen zijn beroep uitoefent, wordt hij behalve door personeel ook in hoofdzaak terzijde gestaan door zijn echtgenote die kan bogen op een meer dan vijftienjarige praktijk. Vooral permanent Eugène om van de andere methoden van haarbehandeling bij de dames maar niet te gewagen, wordt in deze salons veel in toepassing gebracht, terwijl ook de behandeling met Ultra-violette stralen tegen haaruitval en hoofdroos met succes worden toegepast.

Vereischt het haar de noodige zorgen, daarnaast worden hoofd en gezichtsmassage tegen de overtollige rimpels, alsmede voetbehandeling en verzorging der handen, toegepast.

De heer Oorthuizen die op een praktijk van ruim 22 jaren in zijn vak kan terugzien, en verschillende buitenlandse diploma's op wedstrijden heeft behaald, was verschillende jaren voor hij zich vestigde, in de eerste kapperszaken hier ter stede werkzaam.

In de artikelen van Lubin, Chermay en Houbigant, om slechts enkele te noemen, wat lotions, odeurs, poudres en andere cosmetische artikelen betreft, is de zaak in ruime mate voorzien.

BIOSCOOPNIEUWS

SEINPOST — SCHEVENINGEN.

Gary Cooper en Sylvia Sidney in „Wereldstad”.

In de hoofdrollen:

The Kid Gary Cooper
Nan Sylvia Sidney

Nan Cooley, een stiefdochter van „Pap” Cooley hoofd van een smokkelbende die in dienst is van Big Fellow Maskal, bezitter van groote clandestiene bier-

brouwerijen, wordt verliefd op „The Kid”, een vroege cowboy, die om zijn buitengewone bekwaamheid in het revolverschieten, door een schietten op Coney Island is aangenomen. Nan tracht den jongen over te halen bij de bende van haar vader toe te treden, maar de Kid voelt niets voor het leven van dranksmokkelaar.

„Pap” Cooley wordt aangewezen om een lid der bende, Blackie, uit den weg te ruimen, omdat Maskal een oogje heeft op Blackie's meisje, Agnes. „Pap” neemt Blackie mee op een autoritje, waar de laatste niet levend vandaan komt. De moordenaar wordt gearresteerd doch moet worden vrijgelaten op een alibi, dat met Agnes' hulp in elkaar geflanst is. Nan, die met de eigenlijke moord niets te maken had, wordt vastgehouden, omdat zij weigert haar vrienden te verraden. Zij wordt wegens medeplichtigheid veroordeeld en gevangen gezet.

Op Nan's verzoek gaat „Pap” naar de Kid en verklaart hem het verdwijnen van het meisje. Het schieten van den jongen brengt hem in verbazing, en wekt de jaloezie op van McCoy, eveneens een van Maskal's „gangsters”. De Kid bezwijkt eindelijk voor den aandrang van Cooley en wordt lid van de bende, in de hoop daardoor iets voor Nan te kunnen doen.

Intusschen is Nan in de gevangenis tot de overtuiging gekomen dat al de leden der bende nietswaardigen zijn, die haar onschuldig hebben laten veroordeelen om hun eigen baantje schoon te vegen. Als zij hoort dat de Kid zich bij de bende aangesloten heeft, doet dit haar veel verdriet.

Wanneer Nan vrijgelaten wordt tracht zij de Kid over te halen het bendeleven vaarwel te zeggen, maar hij weigert. Op een feestje wekt hij de vijandschap van den leider op door zich te verzetten tegen de attenties, die Maskal aan Nan bewijst. Maskal beveelt McCoy om zijn tegenstander uit den weg te ruimen, maar deze weet zijn achtervolger om den tuin te leiden, en hij begeeft zich naar Maskal's appartementen teneinde hem te doden.

Nan tracht een ontmoeting tusschen de twee vijanden te verhinderen, en begeeft zich daarom naar Maskal's woning. Deze heeft intusschen Agnes duidelijk gemaakt dat hij niets meer met haar te maken wil hebben. In zijn luxeus appartement smeekt Nan den leider om de Kid uit de bende te verwijderen, als de jaloezie Agnes binnenkomt, Maskal met een revolver schot doodt, en de deur achter zich afsluit, de revolver in het vertrek achterlatende. Nan wordt bij het lijk van Maskal gevonden.

Zijn vrienden beschuldigen Nan van den moord en willen haar doden. McCoy neemt maatregelen om de Kid tegelijk met het meisje uit den weg te ruimen, waartoe zij beiden tot een autoritje worden uitgenoodigd.

Beiden weten heel goed wat dat beteekent, doch kunnen zich tegen de overmacht niet verzetten. De Kid heeft het stuur van den wagen genomen en rijdt met duizelingwekkende snelheid. Hij weigert te stoppen of langzamer te rijden, en de moordenaars vreezen dat hij bij de minste vijandelijkheid den wagen te pletter zal rijden. Zij gehoorzamen zijn bevel om de wapens naar buiten te werpen, waarop hij stopt.

Hij dwingt hen de wagen te verlaten, waarop hij met Nan verder rijdt, een nieuwe toekomst tegemoet.

Mutatiestaat van 9 tot 16 November '32

Nieuwe Leden:

Firma Kleynenberg & Co., Haarlem, Zijlstraat 59.
Joh. Smit, Amsterdam, Sarphatistraat 66A.
Dr. R. van Dellen, Groningen, Oranjesingel 16.
H. Ypma, Apeldoorn, Genistalaan 14.
H. Stuer, Deventer, Stroommarkt 18.

Nieuwe Begunstigster:

Mevrouw W. Geisderver—Benard, Nijmegen Floraweg 14a.

Voorgesteld door:

Eigen aanmelding.
Secretaris Afd. Amsterdam.
den heer P. J. Hommes te Groningen.
den heer H. A. Schoonhoven te Apeldoorn.
den heer Dr. H. H. Zeylstra Fzn. te Deventer.

Voorgesteld door:

Mevrouw J. Hogerland—Maarschalk te Hees.

R. I. P.

G. Hagen, Haarlem, Koninginneweg 38.

Adresveranderingen:

Dr. F. W. T. Hunger, van: Amsterdam, van Eeghenstraat 52, naar: Voorschoten, Veursche Weg 54.
Mevrouw C. Bunders, geb. Hollen, van: Amsterdam, Molukkenstraat 115, naar: Den Haag, Klimopstraat 254.
P. J. van der Ende, 1ste Luitenant der Mariniers, van: Den Helder, naar: Amsterdam, Marine Kazerne, Groot-Kattenburgstraat.
H. J. Kleekamp, van: Overveen, Pr. Hendriklaan 168, naar: Heemstede, Heemsteedsche Dreef 117.
A. de Kater, Employé C.P.I.M., van: Emmastad 91, naar: Rotterdam, Zwaanhal 273B, p.a. J. J. van Beijnen.
W. Chr. L. Brocx, Opperhoutvester, Den Haag, van: Thomsonlaan 5, naar: Laan v. Meerdervoort 335.

F. van Peski, Den Haag, van: Theresiastraat 8, naar: Wilhelminastraat 9.
D. P. Ravelli, Kapitein der Mariniers, van: Den Haag, naar: Helmond, Julianalaan 15.
Mevrouw C. Smith, Den Haag, van: Fred. Hendriklaan 290, naar: Archimedesstraat 30.
W. Versluijs, Oud-Opperhoutvester, van: Solo, naar: Den Haag, Juliana van Stolberglaan 58.
N. Makkes, Controleur B. B., van: Den Haag, naar: Batavia-C., p.a. Dep. van B.B.
Dr. F. J. H. Cowan, Oud-Directeur van Justitie in N.-L., thans te Paris (14e), 232 Boulevard Raspail (l'Aiglon).